

ЈУ Средња стручна школа - Бар

број 16, мај 2019. године

Фото: Шејла Стриковић IV4

	SEKTOR	OBRAZOVNI PROGRAM	Stepen stručne spreme	
	Poljoprivreda, prehrana i veterina	1. Poljoprivredni tehničar/ka	IV	
		2. Veterinarski tehničar/ka	IV	
		3. Rasadničar/cvjećar	III	
	Saobraćaj i komunikacije	4. Nautički tehničar	IV	
		5. Brodomašinski tehničar	IV	
		6. Špeditersko-agencijski i carinski tehničar/ka	IV	
	Zdravstvo i socijalna zaštita	7. Farmaceutski tehničar/ka	IV	
	Mašinstvo i obrada metala	8. Bravar	III	

Tel: +382-30-302-785
+382-30-302-784

mail: skola@polj-br.edu.me
web: srednjastrucna-bar.me

Rista Lekića br.16
85000 Bar

Ријеч уредника

Још један школски мај. Грозница матурске вечери... Последње поправљање оцјена ради жељеног просјека... Школска свечаност... И Лидер, шеснаести по реду: да подвуче црту, да сакупи најбоље, бар један његов дио, онолико колико стаје између ових корица. Лидер-који окупља на дружење и обједињава наше успјехе, којих је ове године много- на различитим пољима. Лидер- који пребројава награде и препознаје наше напредовање. Лидер у својој старој улози, али одиграној на нов начин: лидерство су преузели ученици! Сасвим у духу савремене наставе, они су и у овој ваннаставној активности главни актери.

Препознали смо да је дошао тренутак кад су професори ту, мање ради помоћи ученицима, а више ради оплемењивања себе дружењем са младошћу. А она, младост, даје себе без задршке, схватајући да је посвећеност врлина над врлинама.

У духу насловне стране, на којој је (коначно!) ђак генерације, ријеч имају- ученици. А кад ученичка редакција преузима ријеч, ријеч уредника је кратка. Зато се са тобом, драги читаоче, опраштам, али истовремено и сусрећем, јер- вријеме је за читање!

Живанка Крговић, проф.

Impressum:

Часопис „Лидер“

Број 16 - мај, 2019.

Издаје:

ЈУ Средња стручна школа- Бар

За издавача:

Бранислав Кнежевић, директор

Уредник:

Живанка Крговић, проф.

Компјутерска обрада:

Зоран Василков

Штампа: Lux Print

Тираж: 250

Редакција:

Орхан Никеџић IV1

Огњен Бараћ IV3

Огњен Лековић IV3

Милица Хот IV4

Јована Милић IV4

Милица Поповић IV4

Миодраг Абрамковић IV4

Теодора Павићевић III1

Ерна Кораћ III1

Николета Радачић III1

Новица Ђурнић III2

Ана Хибловић III4

Анђела Вуковић III4

Радован Милановић III5

Ина Копривица I1

Василије Радуловић II1

Душан Ђоковић II1

Сандра Величковић II6

Амина Аговић II6

Анђела Кадић I1

Аделиса Касумовић I1

Стефан Ђукић I3

Милош Мандић I3

Суанита Бегзић I4

Нејла Рамдедовић I5

Данило Вујичић I5

Катарина Потпара I5

Рајка Николић I5

Ксенија Осмајић I6

Илда Зврко I6

Сеада Муковић I6

Илхан Хајдаровић I7

Са редакцијом се дружиле:

Миланка Окука, педагог

Наташа Деспотовић, проф.

Јадранка Пешић, проф.

Александра Косовић, проф.

Новости у школи школске 2018/19.г.

• Представници Општинске организације Црвеног крста у амфитеатру Средње стручне школе одржали су предавање на тему: „Безбједност саобраћаја“ за ученике 3.и 4.разреда. На полигону су ученици, чланови Прве помоћи демонстрирали пружање прве помоћи и начин реаговања у случају саобраћајне незгоде. Присуствовали ученици Средње стручне школе и једно одјељење Гимназије „Нико Роловић“.

Вријеме: 12.09.2018.г.

• Пројекат (три радионице) „Принципи правилне исхране“реализовану одјељењима фармацеутских и здравствених техничара. Модератор трибине и реализатор програма др Снежана Лабовић.

Вријеме: новембар 2018.г.

• У организацији Општинске организације Црвеног крста, реализован литерарни конкурс на тему: „Између двије обале“. Ученици Средње стручне школе освојили су све три награде: Сузана Остојић (I мјесто), Михаел Кнежевић(II мјесто) и Лејла Сеферовић(III мјесто) . Ментор Живанка Крговић, проф.

• У организацији Центра за стручно образовање у Средњој стручној школи реализован једнодневни семинар: „Тренинг за имплементацију ИТП-а 2“ . Семинару су присуствовала по два наставника из средњих стручних школа са територије Бара и Улциња, као и представници Завода за запошљавање из Бара.

Вријеме: 04.12.2018.г.

• У организацији Ученичког парламента одржана дебата на тему: “Зашто жене ћуте о насиљу?”

Вријеме:11.12.2018.г.

• У амфитеатру школе одржан Отворени час под називом „Магијско дејство биљака у књижевности, фармацији и медицини“.

Вријеме:12.12.2018.г.

• Стручна посјета Центру за екоотоксиколошка испитивања у Подгорици за Фармацеутске техничаре.

Вријеме: 13.12.2018.г.

• У организацији Ученичког парламента реализована хуманитарна акција за прикупљање новчане помоћи Народној кухињи у Бару.

Вријеме: 17.12.2018.г.

• У организацији УДГ у оквиру такмичења „Пословни изазов“ учествовала ученица 4-4 одјељења Милица Поповић.

Вријеме: 16-18.01.2019-г.

• Реализована панел дискусија у оквиру пројекта “Унапређење медијске писмености у Црној Гори” који НВО Јувентас и агенција МИНА спроводе уз финансијску подршку Амбасаде Сједињених Америчких Држава. Учествовали ученици 2-6 одјељења, Образовни програм Фармацеутски техничар.

Вријеме: 07.02.2019.г.

• Секретаријат за управу и друштвене дјелатности Општине Бар реализовао анкету о стратегији за младе. Обухваћено 60 ученика старијих разреда.

Представници УП учествовали у фокус групи на исту тему, која је одржана у Гимназији „Нико Роловић“.

Вријеме: 13.02.2018.г.

• Потписивањем меморандума о заједничком дјеловању на пољу образовно-васпитног рада успостављена сарадња са школом „Свети Трифун“ из Александровца.

Вријеме: 14.02.2019.г.

• У оквиру практичне наставе ученици 4-3 одјељења Образовни програм Наутички техничар посјетили Агенцију за сигурност пловидбе/ Добре воде.

Вријеме: 14.02.2019.г.

• У оквиру програма каријерне оријентације реализовани - Реални сусрети, гост Сергеј Вулићевић (поморац). Циљна група: ученици 3-3 и 4-3 одјељења, Образовни програм Наутички техничар.

Вријеме: 26.02.2019.г.

• У периоду од 01 - 03.03.2019. године организован је едукативни камп у склопу пројекта “Анти-Доп Амбасадори без граница - нова генерација” који реализује НВО „Препород“ из Никшића на тему наркоманије. Основна идеја кампа је едукација адолесцената узраста 15-16 година. Вршњачки едукатори из наше школе су: Ања Пајић и Аделиса Бацовић, ученице 2-6 одјељења, Образовни програм Фармацеутски техничар.

• Одржано школско такмичење рецитатора у организацији Актива за Црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност.

Вријеме: 18.04.2019.г.

• Екстерна евалуација образовно- васпитног рада у Средњој стручној школи од стране ЈУ Центра за стручно образовање.

Вријеме: 22 - 25.04.2019.г.

• Поводом 23.априла, Дана књиге и ауторских права, одржано школско литерарно такмичење.

Вријеме: 23.04.2019.г.

• У амфитеатру Средње стручне школе реализована традиционална акција добровољног давања крви, у којој су учествовали ученици завршног разреда, као и наставници.

Вријеме: 09.05.2019.г.

• Свечаном сједницом Наставничког вијећа на којој су награђени ученици у више категорија уз пригодан програм обиљежен 144. Дан школе.

Вријеме: 13.05.2019.г.

Приредила: Миланка Окука, педагог

За и/или против судбине

„Свако је ковач своје среће“ - каже стара изрека.“ Само што је неке судбина дала чекић и наковањ,а неке празне руке.“ - додао је једном приликом Никола Милошевић, професор Филолошког факултета и књижевни критичар.

Шта ви мислите о томе? Чини ли вам се да нисте миљеници судбине? Да ли сте одлучни да се борите против ње кад вам не иде на руку? Припадали фаталистима који вјерују у судбину, или сматрали да човјек сам кроји своју срећу, у некој од ових изрека ћете се свакако пронаћи.

Оно што је суђено,своју пронаћи ће стазу... **(Вергилије)**

Све што те задеси,било ти је суђено од давнина.Међусобна повезаност узрока спојила је твој живот са тим догађајем прије много вијекова. **(Марко Аурелије)**

Судбина води оне који хоће,а вуче оне који неће. **(Сенека)**

Треба да се боримо против судбине,па макар то било и без наде у побједу. **(Мигел де Унамуно)**

Судбини приписујемо све своје несреће,а своје благостање никада. **(Шарл Режишманс)**

Судбина је изговор најгори за све људске глупости.

(Добрица Ћосић)

Тужио сам се да немам ципеле.
Пролазећи испред врата
џамије у Дамаску,виђех човјека
без ногу.Престао сам се
тужити и мрмљати на судбину.

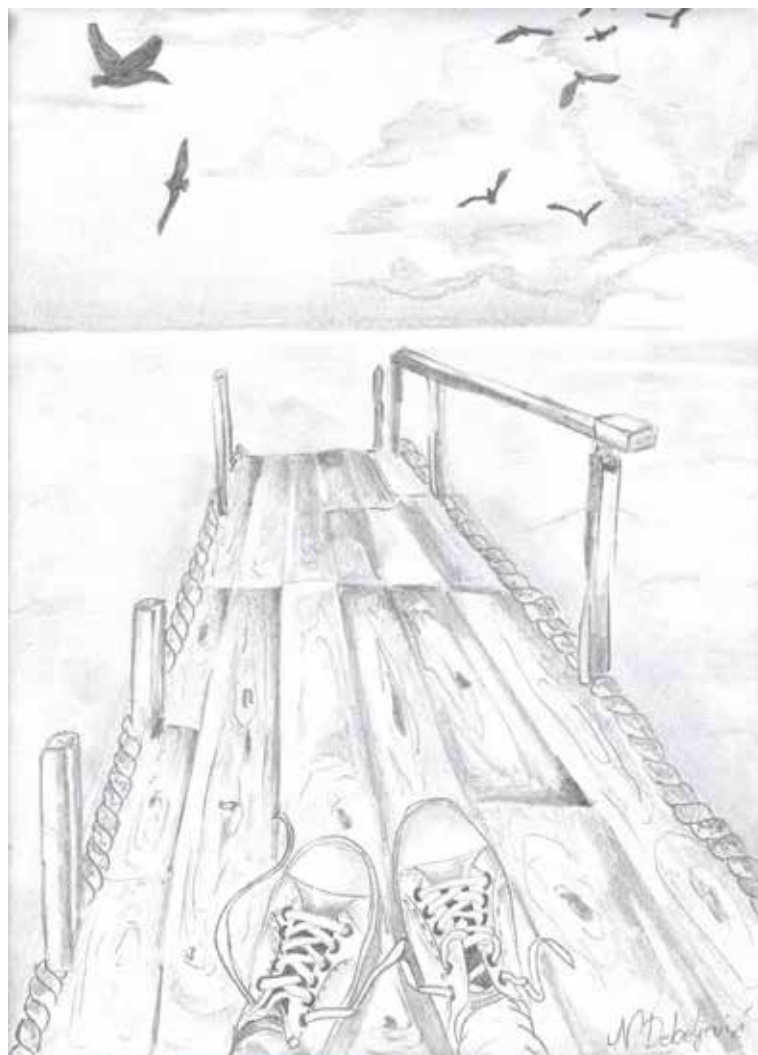
(Мушариф ал Дин Сади)

Мени судбина увијек даје
кашику онда кад немам супе,и
обратно. **(Лајош Петефи)**

Кад судбина гађа,она погађа у
средину. **(Руска пословица)**

Ко је рођен да буде
објешен,неће се удавити у
ријеци. **(Турска пословица)**

О судбини не говоре никад они
којима је добро. **(Анте Дукић)**

Избор изрека:
Суанита Бегзић I4

Колико су ученици задовољни школом?

Циљ микроистраживања је био да испитамо ставове ученика према школи, у којој мјери су ученици задовољни школом и колико она задовољава њихове потребе. Разлози за (не)задовољство школом су бројни, разноврсни и међусобно условљени. Партиципација ученика је кључни елемент за побољшање опште атмосфере у школи. Зато је важно да Школу сагледамо њиховим очима и колико је то год могуће покушамо да ствари у њој креирамо, мијењамо и њима прилагодимо. Њихове

одговоре треба да схватимо као допринос да све што радимо у школи представља покушај да заједничким снагама код младих направимо чврсту платформу за њихов даљи развој, учење и рад у сазнавању и дјеловању, у коме ће увијек изналазити креативна решења.

Анкетирани ученици (251) су процјењивали и исказивали своје задовољство појединим аспектима организације наставе. Изабраним **образовним програмом** за који се школује задовољно је 84,06% испитаних ученика, док 15,93% није задовољно; **Постојећом организацијом наставе задовољно је 79,7%** анкетираних ученика и одговара им **рад у истој смјени (75,3%)**, док се 24,7% ученика изјаснило да им не одговара увијек рад у истој смјени. Постојећим **распоредом часова** задовољно је 64,1% испитаних, док би га радо промијенило 35,8% анкетираних ученика.

Задовољан сам образовним програмом за који се школујем					
Образовни програм	Укупан бр.уч.	Да	Углавном да	Не	Углавном не
Здравствени техничар	31	15	15	1	-
Фармацеутски техничар	28	4	22	-	2
Бродомашински техн.	59	13	32	5	9
Наутички техничар	49	9	32	2	6
Шпед.агенц.и цар.техн.	51	11	34	1	5
Ветеринарски техничар	27	3	16	5	3
Пољопривредни техничар	6	4	1	1	-
Свега	251	59	152	15	25

Ученици су исказивали своје мишљење о задовољству радом **директора** школе, педагошке службе и одјељењских старјешина. Задатак ученика се односио на процјену колико је директор школе доступан свим ученицима. С наведеном тврдњом слаже се 53% ученика, углавном је доступан сматра 28,3 % ученика, док 18,8 % сматра да није доступан. С тврдњом да **педагошка служба** помаже ученицима којима је то потребно слаже се 64,1% испитаника, углавном 29,5%, док 6,4 % анкетираних не мисли тако.

Одјељењски старјешина је особа која највише времена проводи са ученицима, његове особине личности и вредносне оријентације су од изузетне важности за самоактуализацију личности ученика. Процјене ученика говоре нам да су начином рада одјељењских старјешина анкетирани ученици задовољни (77,3%), да савјесно и одговорно обављају свој посао углавном се слаже 15,5%, док 7,2% анкетираних изражава неслагање са наведеном тврдњом.

Ваннаставне активности су огледало сваке школе. Међутим, из године у годину смањује се реализација ваннаставних облика наставе. Наиме, 75,3% анкетираних ученика се не слаже са тврдњом да у школи постоји велики број ваннаставних активности, док је 24,7% задовољно тренутним функционисањем ваннаставних активности. Да ли нам недостаје професионалне одговорности, добре воље, боље материјалне сатисфакције, или смо овај облик наставе схватили као дио „необавезног терета“, може се расправљати, али да су оне и те како важне за младе људе и да доприносе формирању комплетене личности, нема дилеме.

Анкетирани ученици су изразили задовољство материјално техничком опремљеношћу школе, посебно учионица; 86,8% ученика сматра да су **учионице** простране, освијетљене и опремљене неопходним средствима за рад. Добро просторно уређење школе, адекватне учионице, ИТ опрема у учионицама, двије савремено опремљене учионице информатике, могућност реализације наставе путем интерактивних табли у двијема учионицама, функционалан и адаптиран амфитеатар, опремљен фризерски салон и радионица за машинску групу предмета су препознатљиве карактеристике школе како у локалној, тако и широј друштвеној заједници. Са тврдњом да је **фискултурна** сала сигурна и добро опремљена не слаже се 24,7 % испитаника, док је њоме задовољно 75,3% анкетираних. Од ученика смо тражили да процијене колико су **свлачионице** уредне, опремљене и сигурне; 20,3% анкетираних ученика се слаже са наведеном тврдњом, док је 79,7% ученика изразило неслагање.

Да је начин **обавјештавања** ученика у школи добар мисли 76,1% испитаника, док 23,9% сматра да га треба кориговати. Ученици знају шта се догађа и договара на сједницама **Ученичког парламента** потврђује 48,2%, а 51,8% се изјаснило да није обавијештено о активностима УП.

Школа настоји да се супротстави негативним појавама у понашању ученика различитим превентивним мјерама. Похвале и награде за ученике су јавне и честе сматра 58,2% анкетираних, док се 41,8% не слаже са наведеном тврдњом. Да су васпитне мјере реалне и да се дају ученицима који заслужују тврди 71% анкетираних ученика. Проблем са којим се суочавају запослени у школама, а односи се на злоупотребу мобилних телефона уочавају и ученици, јер 67,7% се слаже са тврдњом да их ученици користе у току часа. Најмање га користе ученици 2.разреда, а највише ученици пољопривредног, ветеринарског и шпедитерско-агенцијског и царинског образовног програма.

У школи има случајева насиља потврђује 45,8% ученика, док се са том тврдњом не слаже 57,4% испитаника:

- *случајеви насиља се успјешно рјешавају сматра -70,1%,*
- *за одговор не и углавном не определијелило се 29,9%.*
- *дежурни наставници носе велику одговорност за безбједност ученика, пазе на ред и имовину школе слаже се - 87,3% анкетираних ученика.*
- *фармацеути и здравствени техничари су задовољани начином рјешавања случајева насиља у школи, док су најнезадовољнији наутичари, бродомашинци и ветеринари.*

Нужност успостављања равнотеже потребних опште теоријских и специфичних стручних знања ученика који се школују у средњим стручним школама, има за посљедицу потребу квалитетног извођења и организовања практичне наставе. С обзиром на то да је 53,78% анкетираних ученика изразило неслагање са тврдњом да је практична настава добро организована и у школи и код послодавца, пажњу треба усмјерити на на два битна момента, а то је испитати када и у којим ситуацијама нису задовољни њеним извођењем, и какав облик извођења одабрати, а који ће дати најбоље резултате с обзиром на постављене задатке, обим и садржај практичне наставе и њену организованост.

- *Да предметни наставници добро познају струку и добро објашњавају градиво потврдило је 75,6% анкетираних, а неслагање је изразило 13,6%*
- *да предметни наставници оцјењују праведно слаже се 79,7%, док 20,4% исказује неслагање са том тврдњом*
- *да јавно саопштавају оцјене и образлажу их потврђује 88,9% анкетираних, док неслагање са том тврдњом изражава 11,2% анкетираних ученика*
- *да се предметни наставници односе према ученицима с поштовањем сматра 78% ученика, док супротно мишљење има 21,9%.*

Ученици су оцијенили школу	5	4	3	2	1
	9,6%	41,4%	34,3%	10,4%	4,4%

Школа је мјесто гдје ученици проводе велики дио времена, један је од значајнијих субјеката социјализације и зато је било значајно проблем сагледати из угла ученика, јер нас то може упутити на њихове конкретне потребе ради проналажења начина њиховог задовољавања.

Анализа виђења школе као средине од стране ученика, лична перцепција и разумијевање сопствене улоге су важни предуслови за евентуалне промјене.

Приредила,
Миланка Окука, педагог

АКТИВНОСТИ ШПЕДИТЕРСКО-АГЕНЦИЈСКИХ И ЦАРИНСКИХ ТЕХНИЧАРА

У оквиру реализације међународних пројеката, Интер-Цоннект и Мулти АПРО пројекта, у АД „Лука Бар“ матуранти образовног програма Шпедитерско-агенцијски и царински техничар учествовали су у едукативној радионици. Ученици су веома заинтересовани за овакав вид активности, који је увијек позитивна промјена у односу на класичан вид наставе у учионици.

Милица Поповић IV-4

МАСЛИНИЈАДА- БАРСКА ТРАДИЦИЈА

И ове године Средња стручна школа је учествовала на Маслинијади, шеснаестој по реду. На штанду Школе било је изложено више производа са наставно- производног објекта: маслине и друго сезонско воће, саднице маслина и других воћака, као и украсног биља. Нарочито је било запажено маслиново уље. (Иначе, Средња стручна

школа је на Данима маслине у Задру 2018. године добила диплому „за брончано екстра дјевичанско маслиново уље- паковина“.)

Орхан Никезић IV-1

ОКОМ НАУТИЧАРА

Ево нас на крају приче... Колико год среће нам то носило, исто толико је и елегичности која никад неће бити мања него сада.

Дуге су четири године, али ето, опет- и нису. Колико год то нелогично звучало, заиста је тако. Вријеме као вријеме, бесповратно пролази док остају трагови у сјећању. Били добри или лоши, остају неизбрисиви.

У периоду формирања личности уз нас су били професори и другари из одјељења. Сваки је професор оставио посебну импресију на сваког појединца који је сједио лицем према њему. И свако је учио. И ученици, и професори. Тако бар они кажу, а ми смо поносни на то.

И док смо као појединци сазријевали унутар четири зида учионице, само су они који су сједјели за катедром знали о чему се ту заправо ради. И имали разумијевања и стрпљења управо за нас који нисмо знали ни за кога, осим за себе. Трудили су се да наши школски дани буду ведрији и опуштенији, а да ипак научимо све што треба. Ипак, посебан изазов је био изаћи

из те учионице на практични дио наставе. Могућности и средства су ограничени, а само практично примјењљива знања су права.

Остао је утисак да смо професорима битни ми који излазимо из клупа у којима је остао дио нас. Исте те клупе ће нам недостајати када се свако од нас упути кривудавим стазама живота, пуним странпутица, ризичних пречица и препрека које ће неко прећи, а неко заобићи док буде јурио ка својим циљевима. Сјетиће се садашњи клинци шта су заправо хтјели наши професори од нас. Они нису тражили само знање. Хтјели су да постанемо људи који ће, када изађу из ових клупа моћи погледати своје садашње професоре као зрели људи своје пријатеље.

Не губећи из вида оно што је најбитније, отварамо ново поглавље у роману који се живот зове, а кроз који ће нас увијек пратити оно што смо били и постали у току овог, сада већ на измаку, школовања.

Огњен Бараћ IVЗ

РИБОЛОВАЦ NUMBER 1

У организацији Савеза за спортски риболов на мору Црне Горе у Костањници је одржано Појединачно првенство у удичарењу штапом са обале. У категорији до 16 година учествовало је 17 такмичара. Прво мјесто освојио је Петар Капетанов, са 820 грама рибе, односно 17 риба. У одјељењском колективу I1 о Петру имају само ријечи хвале и другари и одјељењски старјешина, професорица Радојка Обрадовић. Добар је пријатељ, а познат је и по смислу за хумор. Сваког дана својим шалама доводи до суза и професоре и ученике. Овај млади пецарош је био и даље под утиском цјелокупног догађаја када смо започели овај интервју.

Лидер: *Какве импресије носиш са такмичења?*

Петар: Првенствено, била ми је част учествовати на оваквом такмичењу. Било је веома забавно и интересантно, али и веома компликовано.

Лидер: *Чули смо да си имао и неких пехова?*

Петар: 17 такмичара су били један поред другог на раздаљини од по 3 метра. Поред мене је био такмичар који ме је више пута замрсио. Због тога сам сломио врх штапа, тако да сам већину такмичења био са поломљеним штапом, све док ми није инструктор купио супер- лијепак. Пола сата прије краја сам остао без олова, па смо и за то морали да се снађемо.

Лидер: *Колико дуго се бавиш пецањем?*

Петар: Овим племенитим спортом се бавим од дванаесте године.

Лидер: *Шта те заинтересовало за пецање?*

Петар: Када сам гледао тату како пеца, мене је то као малог дјечака заинтересовало. Прво сам пецао са њим, а онда сам се уписао у клуб.

Лидер: *Сви спортисти памте своје почетке. Какав је био твој?*

Петар: Кажу да је сваки почетак тежак, међутим, ја се могу похвалити да је мој био сасвим успјешан. Први пут када сам отишао на пецање уловио сам неколико риба. Тада сам

схватио да треба да се бавим овим спортом.

Лидер: *Шта је потребно да би се неко бавио риболовом?*

Петар: Потребно је стрпљење, концентрација, упорност, а нарочито љубав.

Лидер: *Како се ниси одлучио за неки други спорт?*

Петар: Други спортови захтијевају дисциплину, технику и снагу, али ја сам хтио нешто више. Хтио сам да пронађем себе. Сада сваки слободни тренутак проводим на мору.

Лидер: *Да ли си се надао првом мјесту?*

Петар: Одувијек ми је била жеља да имам медаљу, макар то било и треће мјесто. Међутим, када сам видео да ми добро иде, тежио сам првом мјесту.

Лидер: *Колико си се припремао?*

Петар: За овај спорт се не припрема, потребне су само љубав, воља и жеља.

Лидер: *Да ли имаш узора?*

Петар: Узор ми је мој инструктор Небојша Томашевић, који је преносио своје знање на мене, на чему сам му захвалан.

Лидер: *Бавићеш се овим спортом и даље?*

Петар: Наравно да хоћу, много волим да пецам.

Лидер: *Желимо ти још много првих мјеста!*

Петар: Хвала!

Анђела Кадић I1
Аделиса Касумовић I1

БРОДОМАШИНЦИ НА ПРАКСИ

Кажу да је понављање мајка знања. Ја бих рекао да је то пракса. Ученик сам трећег разреда Средње стручне школе, занимање бродомашински техничар. Сви ученици са овог смјера су свјесни важности практичне обуке за стицање нових знања и вјештина. Захваљујући нашем одјељењском старјешини, професору Зефи Дабовићу и Управи Школе, практична настава се, иако уз отежане услове, ипак континуирано одвија. Идемо у Луку Бар на бродове, реморкере и сл. Често имамо проблема са уласком у луку, па тај дио наставног процеса одрадимо у учионици, користећи, најчешће, пројектор. Професор Вулићевић се труди да нам квалитетним презентацијама надомјести тај дио обуке. Овај смјер смо уписали из великог интересовања за ову струку па се надам да ћемо у наредној, четвртој години

школовања имати квалитетнију праксу. Хвала Управи Школе и професорима који се труде да настава буде што квалитетнија.

Новица Ђурнић III2
Фото: Адис Еровић IV2

МИРНО МОРЕ, АНЂЕЛА!

Наутички техничар је образовни програм наше школе који до сада као да је био резервисан само за мушкарце. Било је покушаја припадница љепшег пола да буду дио овог колектива, али би се ипак предомислиле. Ове године догодио се, срећом, преседан. Уписала се одлична ученица Анђела Вукчевић. Није се дала ни збунити, а камоли уплашити. Њена рубрика у дневнику пуна је петица, а њен одјељењски старјешина, професор Асовић Вучко, о њој има само ријечи хвале. Имали смо много тога да је питамо.

Лидер: Због чега си се определијила баш за ову професију?

Анђела: Разлог је тај што ме управо посао на броду интересује. То је нешто чиме желим да се бавим из љубави. Још један од разлога је то што волим да путујем, а то је саставни дио овог посла.

Лидер: Како се осјећаш с обзиром на то да си прва дјевојка која је уписала овај смјер?

Анђела: У почетку ми је било необично. Нисам знала шта да очекујем с обзиром на то да је бити једина дјевојчица у одјељењу пуном дјечака било нешто потпуно ново за мене. Али, сада имам јако позитиван став када је то у питању, јер се осјећам прихваћено од стране одјељења и јер ми је пружена максимална подршка. Утисци су сјајни.

Лидер: Значи ли то да се осјећаш равноправно са

мушком већином одјељења?

Анђела: Апсолутно да! Ни у једном тренутку нисам била дискриминисана. Напротив! Лидер: Каква је била реакција твојих родитеља у вези са твојим одабиром школе?

Анђела: Родитељи су ми увијек пружали подршку у свему, па тако и у овоме. Одобравање и подршка у вези са мојом одлуком су максимални са њихове стране. То ми је био вјетар у леђа и подстрек да идем ка остварењу циља. Сматрам да је подршка најближих једна од најбитнијих ствари за успјех.

Лидер: Каква је сарадња и како функционише комуникација између тебе и другова из одјељења?

Анђела: Сви функционишемо као тим: у сваком тренутку смо спремни да саслушамо једни друге и међусобно се помажемо.

Лидер: Дали има предрасуда и негативних коментара твог избора од стране средине?

Анђела: Иако су реакције на моју одлуку већином биле

позитивне, било је и осуде од стране појединаца и коментара типа да ја нисам за ту професију, да посао на броду није за женско и сл. Међутим, то није утицало на мене. Битна ми је подршка мени блиских људи и оно што ја желим.

Лидер: Иако волиш ову професију, да ли се осјећаш забринуту за будућност?

Анђела: Осјећам неизвјесност, јер сматрам да ће мој први одлазак на брод бити велики корак за мене као одлазак у непознато, излазак из зоне комфора. Али, с обзиром на то да имам јасан циљ који сам спремна да остварим и да сам сама бирала свој пут, не видим разлог за забринутост.

Лидер: Да ли имаш резервни план за будућност ако не успијеш у овој професији?

Анђела: Искрено, никада нисам размишљала о томе, јер сам особа за коју не постоји неуспјех. У свему што радим желим да дам свој максимум и трудим се да све што зацртао остварим.

Лидер: Како видиш себе за 20 година?

Анђела: Видим себе као капетана на путничком броду, путујем свијетом и креирам нове успомене.

Лидер: Онда нам не преостаје ништа осим да ти пожељемо: „Мирно море, капетане!“

Анђела: Хвала! (Осмијех...)

**Стефан Ђукић 13
Милош Мандић 13**

RUPI KAUR

Why read poetry? Poetry isn't typically at the top list of people's reading lists, especially among students. Some of the reasons why they politely ignore poetry is that its language takes too much time to decipher, it is frustrating because how do you know if you are reading poetry the right way? Who's to say what a poem means? Poetry is too disconnected from the reality with no practical application to the world. But is it really so? Have you ever heard of Rup

Kaur? She is only 25 and has already become a very famous insta – poet. Her first collection of poetry and prose titled 'Milk and Honey' was published in 2014 and sold in over 2.5 million copies. Incredibly authentic, she writes songs short in length but profound in thought. It won't take a lot of your time to read some of her poems and find out how poetry can touch the deepest parts of your soul and enrich it. Enjoy!

Written by Milica Hot IV4 and Sandra Kosović, prof.

you have to stop
searching for why at some point
you have to leave it alone

if you were born with
the weakness to fall
you were born with
the strength to rise

i have
what i have
and i am happy
i've lost
what i've lost
and i am
still
happy

it is a part of the
human experience to feel pain
do not be afraid
open yourself to it

love is not cruel
we are cruel
love is not a game
we have made a game
out of love

if you are not enough for yourself
you will never be enough
for someone else

if the hurt comes
so will happiness

you must
want to spend
the rest of your life
with yourself
first

you
are your own
soul mate

how you love yourself is
how you teach others
to love you
accept yourself
as you were designed

what terrifies me most is how we
foam at the mouth with envy
when others succeed
but sigh in relief
when they are failing

our struggle to
celebrate each other is
what's proven most difficult
in being human

AMERICAN LIFESTYLE

Have you ever considered going to the USA? If you have, it would be good for you to read the following article and find out how American lifestyle differs from ours.

Family Relationships

Most American families consist of a mother and father with an average of 1-3 children and many times a pet such as a dog or cat. It is very common in most families that both mother and the father are employed full time and are at work while their children are at school or a daycare facility. There are a large number of families that consist of one single parent and children as a result of divorce or being unwed. In most families, once the child has become a teenager and graduated from school, he or she leaves the home and leads an independent lifestyle which is hardly imaginable in our country.

Time Punctuality

Most Americans are very punctual. Most people arrive exactly on time or few minutes early for an appointment. If there is an unexpected delay, it is customary to inform the other party by calling them about the delay and apologise immediately upon meeting.

Going for a Walk

Going for a walk is quite popular among Americans. Usually people go for a walk during the early morning hours and after dinner. Some people also go jogging and running. Walking or jogging is usually done in public parks, at sidewalks in residential areas, and walking trails.

Social Matters

It is inappropriate to just show up at someone's house. You must first call and ask them whether they are available at a particular date and time. Unexpected visits are not appreciated, except in an emergency. You must admit that we all find this a bit awkward since in our country it is totally acceptable to pay a visit to other people whenever we feel like it.

Others first

Whenever you visit a public place, it is generally considered courteous to open the door for others nearby and let them pass through first. It is even more important to do so for ladies. Of course, if you are standing in a queue, please be patient and wait for your turn.

Weekends

Most people work five days a week, typically Monday through Friday. Most people work hard during the weekdays and enjoy the weekend. Most social activities, sports, and other non-work related outings are scheduled during the weekend. Many people use weekends to do household work like laundry, cleaning, getting groceries, etc. Of course, people also do leisure activities such as swimming, boating, bowling, hiking, or skiing, depending upon individual interest. Many people watch movies either at cinemas or at home. You should never call your colleagues or superiors for work-related reasons. Weekends are for fun!

Written by Katarina Potpara and Rajka Nikolic 1 - 5

Анкета

Чиме ћете моћи да се похвалите за десетогодишњицу матуре?-питали смо наше матуранте...

Ђорђије Ј. : Каријером.

Перица Ј. : За четири године Чедо ми није могао „бацити“ руку, хе,хе.

Лазар Ђ. : Кад порастем бићу кенгур.

Стефан П. : Да сам био најљепши и да сам остао најљепши.

Андреј П. : Тешко питање! Ко зна ће ме пут нанијети...

Никола Д. : Да сам испунио свој сан-да сам обезбиједио својој породици бољи живот него што је био мој.

Василије Ћ. : Ја сам много скромна особа, не знам да ли бих се хвалио...

Јагош К. : Не волим да се хвалим.

Јован З. : Похвалићу се чином првог официра.

Огњен Л. : Поносан ћу бити ако останем такав какав јесам, а највише ако постанем добар поморац.

Огњен Б. : „И све ми се чини да сам прошао боље од вас“ (из филма „Ране“)

У ФРИЗЕРСКОМ САЛОНУ

Како сачувати косу од фарбе

Колико год да фарбање ремети добро здравље коже, оно што сигурно можемо је да предузмемо одређене мјере и прије и после фарбања. Важан је одабир производа за његу косе, а подједнако је битно да водимо рачуна и о одабиру фарбе. Посебно је важан одабир шампона. Шампони су често агресивни, тако да ако фарбамо косу, они треба да буду благи и ако је могуће посебно прилагођени фарбаној коси. Дobar производ и добро одабран врло је важан, јер је то оно што може да направи разлику.

Dercos крема за прање и његу тјемена одлична је после добро опране косе од фарбе. Не треба да заборавимо да лијепа коса управо зависи од здравља коже из које коса расте и која косу носи.

Фарбање ипак треба што рјеђе практиковати.

Ксенија Осмајућ 16

Заштита и њега косе током љета

Њега косе током љета је јако важна, јер коса тада постаје сува и без сјаја. Када боравите на сунцу, колико год да сте кратко изложени сунчаним зрацима, они ће оштетити косу и учинити је сламастом и непривлачном. Због тога је важно да послушате следеће савјете:

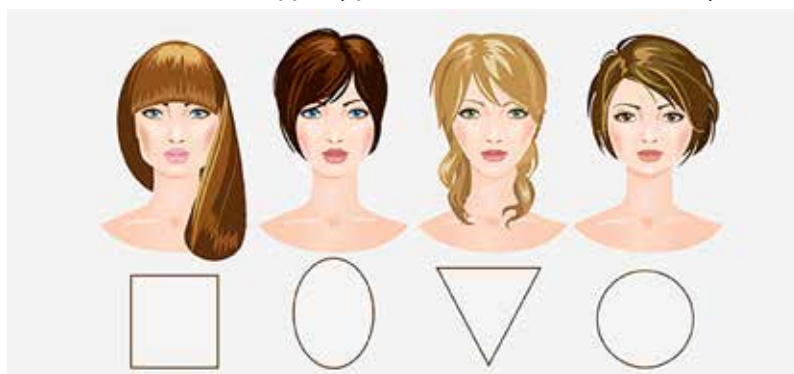
- Пијте много воде, јер то користи коси.
- Избегавајте фарбање косе љети, јер се фарбањем још више уништава. Офарбајте је два мјесеца прије љета.
- Исперите косу сирћетом прије него је оперете шампоном. (Јабуково сирће разблажите у млакој води: пола-пола.)
- Јаја и мајонез уклањају суву и оштећену косу. (¼ шоље јогурта умијешајте са ¼ шоље мајонеза и додајте једно бјеланце.)
- Користите крему за заштиту косе од сунца, бирајући производе са довољно високим заштитним фактором.
- Балзамом штитите косу од зноја.

(Све ове инструкције за његу косе добили смо од наше професорице Саниде Лаковић, стручне сараднице у нашој школи.)

Илда Зврко 16

ОБЛИЦИ ЛИЦА

Постоје различити облици лица. Најправилнији облик, тзв. идеални облик лица је јајаст и њему одговарају готово све фризуре. Иначе, идеалном лицу осим

шминкања и не треба друга корекција. Довољно је да се само осјенчи.

Код тзв. дугуљастог облика не треба наглашавати горњи дио лица, јер би тако лице постало још дуже. Дугуљастом облику лица препоручују се шишке или праменови који су почешљани према доље.

Код округлог облика лица карактеристични су обли, пуни образи. Горњи дио лица мора обавезно бити наглашен. То се постиже фризуром очешљаном на горе. Циљ је да наглашавањем горњег дијела лица добијемо издуженији облик. Са стране су могући кратки раздјељци. Праменови косе са стране треба да су што више приљубљени уз главу.

Код троугластог лица је карактеристично да има јако изражену браду и уско чело. Код таквог лица чело треба покрити шишкама које испуњавају празни простор око слијепочница. Шишке могу бити строго почешљане или са кратким раздјељком са стране. Уколико изглед то дозвољава, средина чела може бити слободна, а коса треба да је почешљана уназад са праменовима који се лијево и десно враћају према слијепочницама.

Четвороугласто лице са страна има оштре црте. Чело и брада су доста широки. Задатак је да се и то лице одговарајућом фризуром што више приближи идеалном облику. Зато главни акценат фризуре треба да буде на горњем дијелу главе. То постижемо косом почешљаном на горе. Коса са страна се обликује уназад и нешто на горе. Код четвороугластог облика лица се бољи ефекат постиже асиметричном фризуром.

Муковић Сеада 16

**МОДНИ
ДОДАТАК:
АКТУЕЛНЕ
ФРИЗУРЕ
2019.**

ЉЕПОТА КРИСТАЛА

У периоду од 14.02.2019. до 12.04.2019. наши ученици су имали могућност да учествују у такмичењу под називом „Љепота кристала“ у организацији Завода за метрологију Црне Горе. Учествовали су ученици из средњих и основних школа, а из наше школе је учествовало 10 тимова од по 3 ученика, под менторством професорице **Тање Крагуљ**. Међу тих 30 ученика је цијело одјељење Фармацеутских техничара и 2 ученице са смјера Здравствени техничар. Сврха такмичења је да ученици развију знатижељу и да се подстакну на самосталан рад, кроз приближавање фасцинантном свијету кристала. Неопходно је било да се упознају с методама кристализације, са растом кристала, као и да прошире своја теоријска и практична знања из хемије.

Тимови су подијељени у 2 категорије и то:

- Раст кристала органске соли
- Раст кристала неорганске соли

Сви ученици који се такмиче у истој категорији добили су супстанце идентичног хемијског састава, маса и чистоће и потребна средства за рад. Циљ такмичења је да се добије што већи и правилнији монокристал уз уредно вођење лабораторијског дневника. Посебно су се истакли ученици наше школе **Дамјан Ранитовић, Сара Мијовић и Александра Божовић**, чија је екипа освојила друго мјесто у категорији раста неорганских соли, као и **Ива Чобреновић, Ђамила Бајрамовић и Лејла Перaziћ**, који су освојили такође друго мјесто, али у категорији раста органских соли.

Ево шта је једна од награђених ученица из наше школе, Сара Мијовић, имала да каже о овом такмичењу:

“Било ми је веома драго што сам имала прилику

да правим нешто о чему свака жена данас сањари, а то су кристали. Цјелокупни процес је био фасцинантан: од воде и мало прашкасте супстанце да настане тако драгоцјена ствар! То је дефинитивно оставило утисак на мене. Сви смо се много везали за кристале који су два пуна мјесеца дијелили школске просторије заједно са нама. Иако смо се радовали њиховом побољшању, неријетко су нас водили у искушења, не настајући данима. Али, нисмо одустали. Свима нам је био циљ да покажемо колико смо труда уложили у њих и то се исплатило.”

Сандра Величковић, II6

МЕЂУ НАЈБОЉИМ МЛАДИМ ЕКОРЕПОРТЕРИМА

Додјелом признања и пригодних награда најбољим учесницима завршен је конкурс "Млади екорепортери" који је, по дванаести пут, организовало "НВУ ЕКОМ" у склопу програма Фондације за еколошку едукацију (ФЕЕ). Посебне теме 2019. године су биле: Одговорна производња и потрошња и Еко школе. Свечаност је одржана 22. априла 2019. године у Подгорици. Награде најбољима је уручила Ивана Војиновић, генерална директорица Директората за животну средину у Министарству одрживог развоја и туризма, које је и овогодишњи покровитељ и домаћин. Присутне је у име организатора поздравио и Саша Карајовић, извршни директор ЕКОМ-а. На овај конкурс националног карактера стигло је преко 480 радова из 33 основне и 16 средњих школа. Другу награду освојила је ученица првог разреда ЈУ Средње стручне школе **Анђела Кадих** за рад "Не ломите ми чемпресе". Њени ментори су професорице **Мерима Ђукић Савић** и **Наташа Деспотовић**, а награда је освојена у категорији Еколошки чланак.

НЕ ЛОМИТЕ МИ ЧЕМПРЕСЕ

Прије скоро 28 година Црна Гора је проглашена еколошком државом. Ту идеју су са одушевљењем прихватили сви грађани Црне Горе јер су били поносни што су успјели да сачувају природу, која се нетакнута преносила са кољена на кољено. У Аустралији постоји дрво Глаткогора јабука која када се засјече крвари. Старосједиоци тог подручја кажу да крвари сама душа дрвета. Да ли чемпреси имају душу или ми становници Бара, који смо спремни да дигнемо глас, треба да будемо њихова душа? Недавно се

у Бару догодио екоцид. Исјечена су стабла дугогодишњих чемпреса и украдене су успомене мјештанима. Парк који има своју душу и легенду, који чува небројене тајне замијениће дјело људских руку. Сигурна сам да је вртић пријеко потребан граду Бару, али у овом случају циљ не оправдава средство. Не може се градити боља будућност уништавањем природних љепота. Не смијемо дозволити да мртва природа надјача живот. Генерација Барана памтиће уништени парк, поломљене чемпресе, а вјерујем да је већина управо под овим чемпресима нашла прву љубав, дружила се до дубоко у ноћ, а баке са унучадима шетале слушајући цвркул птица. Све је то сада нестало. Неко је отровао душу, поломио гране и оставио крвав траг обезглављених стабала. У причи о добром дрвету, старо и истрошено дрво нуди свој пањ да сад већ остарјели дјечак сједне на њега и ту нађе свој спокој. Намеће се питање гдје ће наша покољења учити прве кораке, којим стазама ће удисати свез јутарњи мирис ако посјечемо сва стабла и уништимо паркове. Колико год нов вртић био потребан Бару, осјечени чемпреси су били још потребнији. Дјеца су украс свијета, али је и природа непроцјењиво благо, па се стога надам да ће убудуће живјети у сагласју не надмећући се у првенству. Дајем свој глас животу и љубави, радујем се дјечјем осмијеху, цвркуту птица и знам да град није тијесан за добра дјела. Легендарне приче о мом граду уче дјеца, слушају их туристи, њима се диче старосједиоци. Вољела бих да се о мом граду сатка и прича о чемпресима коју ћемо преносити покољењима, причу о парку по коме смо шетали босоноги и одбјегли од сна.

Екоцид над чемпресима

ИНЖЕЊЕРИ ЕКОСИСТЕМА

(Корњаче са Галапагоса)

Корњаче са Галапагоса своју изузетну дуговјечност дугују генетској способности да "поправљају" сопствени ДНК, наводе научници. Та чињеница скренула је пажњу стручне јавности на ову врсту.

Еквадор је на острво Санта Фе у архипелагу Галапагос пустио неколико стотина џиновских корњача врсте *chelonoidis hodensis*, да би га поново населио, пошто је слична врста изумрла прије више од 150 година. Програм насељавања би требало да траје до 2026.

Галапагос се налази више од 1.000 километара западно од Јужне Америке и на листи је свјетске баштине Унеска. Британски научник Чарлс Дарвин је своју теорију еволуције развио послје посјете том архипелагу у 19. вијеку.

Према расположивим подацима, на острвима Галапагоса има 15 врста џиновских корњача, укључујући и оне које се сматрају изумрлим. Научници вјерују да су корњаче на острва стигле прије три до четири милиона година и да су их ту донијеле морске струје, а да су се разне

врсте развиле у процесу прилагођавања стаништима на различитим острвима.

Галапагос је прошле недјеље приредио изненађење на острву Фернандина, открићем женке врсте *chelonoidis fantastikus*, за коју се мислило да је изумрла прије више од сто година.

*Усамљени Џорџ био је посљедњи представник подврсте галапагоске џиновске корњаче *Chelonoidis abingdonii*. А онда је, 24. јуна 2012. године, напунивши скоро 102 године, угнуо, не оставивши за собом потомке који би наставили врсту.*

Несвакидашња дуговјечност корњача са Галапагоса није била довољна да преживе борбу против људи и пацова, своја два највећа истребљивача. Па ипак, "Џорџ није умро узалуд". Анализа његовог генома пружа одличан модел за проучавање дуговјечности и разних обољења повезаних са годинама.

Донедавно се о молекуларној и геномској еволуцији корњача знало веома мало. Међутим, глобална анализа гена коју су истраживачи спровели над Џорџом и

његовом даљом рођаком алдабранском џиновском корњачом (*Aldabrachelus gigantea*), која такође спада међу угрожене врсте, открила је ризницу тајни у вези са величином и дуговјечношћу ових џиновских створења.

Упоредивши њихове геноме са геномима других, сродних врста, истраживачи су идентификовали двије важне особине дуговјечности – јак имуни систем и отпорност на рак.

Детаљном анализом 891 гена укљученог у функцију имунолошког система, они су такође установили дупликацију гена укључених у функцију имунолошког система и изузетну ћелијску способност поправке ДНК, током којих ћелије саме проналазе и регенеришу молекулска оштећења настала услед ултраљубичастог зрачења или радијације.

Не треба заборавити ни срединске услове које су џиновским корњачама омогућиле тако дуг и тако спор начин живљења. Нигдје се није могло наћи толико џиновских корњача као на Галапагосу, острву које је по њима најзад и названо, с обзиром на то да галапаго на шпанском значи корњача. Изолованост и сигурност овог острва допринијеле су њиховом изузетном физичком расту и одржавању спорог метаболизма, што су два изузетно важна фактора дуговјечности.

Али, ове предности постале су недостаци

оног тренутка када су људи, и са њима придошли пацови, почели да насељавају Галапагос. Тако су, крећући се споро, ове корњаче биле лак плијен за досељенике који су почели да их лове и убијају. С друге стране, размножавале су се релативно ријетко. Чак и када би полегле јаја, нису успијевале да их сачувају од разних

истребљивача, међу којима су највећи били пацови. Све то најзад је довело до потпуног изумирања.

Треба имати у виду да је њихов допринос планети велики. Поред тога што су преносници сјемена без којих неке биљне врсте не би опстале, сува материја њихових јаја је изврстан извор угљених хидрата и липида који обогаћују углавном опустошено приобаље. С друге стране, због изузетне издржљивости и прилагодљивости захваљујући којој могу да преживе чак и у веома загађеним срединама, имају функцију обнављача нарушених екосистема. Зато су добиле надимак "инжењери екосистема". Нажалост, цијена ових љубимаца на црном тржишту расте...

Приредила: Ерна Кораћ III1

ШТА СЕ ТО ДЕШАВА СА ЗЕМЉОМ?

Некако је у природи људи да буду радознали да траже одговоре на све и свашта. Тако смо одшетами из праисторије проналаском писма, једра, точка, држава ... и почели да тражимо одговоре на разна питања, да преиспитујемо митологију, али и да истражујемо нашу планету, немилосрдно искориштавајући њене ресурсе. И одједном смо се винили ван атмосфере бежичним комуникацијама, испитујући далеки свемир.

Али ми, људи, нисмо ни ту стали. Сматрајући да је Земља само наша, испитивали смо на разне начине њене сфере, ископавали давно заборављену историју, прешли велики пут од мишљења да је Земља равна плоча до закључка да је, у ствари, у свемиру лебдећа лопта са свим својим необичним тајнама. Учила нас је географија разним теоријама њеног настанка, о њеним природним облицима, утицају Сунца, климама, унутрашњим Земљиним омотачима, земљотресима, магнетним половима, леденим добима и још многим стручним терминима

које користе географи и картографи. Али, чини се да смо на самом почетку разумијевања шта се дешава са Земљом. Лош термин. Земља је 'жива' и она се стално мијења!

Разне свјетске агенције, хидрометеоролошке истраживачке станице, НВО, па све до НАСЕ и руских тајних истраживачких центара свакодневно посматрају и биљеже сваку активност која се деси на Земљи. Питања све више, а одговора све мање. Шта се то дешава? Све више земљотреса, уз њих цунамија на једној хемисфери, отапање леда на половима и Гренланду, повећање нивоа свјетског мора,

потапање јадранске обале подилажењем афричке литосферне плоче, као и цијепање исте, приближавање Аустралије Азији.... Претвара ли се то Земља у првобитни праконтинент Пангеу, или ће мегавулкани у Јелоустону и испред Напуља активирати и промијенити лице планете какво познајемо?

У чланку објављеном у часопису Натуре Цоммуникационс, научници су израчунали брзину којом се Земља удаљава од Сунца и, на срећу, она је прилично мала. Вођа студије Антонио Ђенова рекао је да се Земљина орбита помјера сваке године. Заправо, наша планета је удаљена 150 милиона километара од Сунца, додаје он. Ђенова наводи да Сунце губи масу разбацујући честице у облику соларног вјетра. Као резултат тога, орбите планета се помјерају. Док Сунце умире – пријетећи да за пет милијарди година постане црвени див који гута планете, остављајући нашу планету да гори – Земља ће бити 241 милион километара даље од Сунца. Што је планета даља од Сунца, брже ће се удаљавати. Сатурн, који је десет пута даљи од Сунца него Земља, помјера се 14 центиметара годишње. Ђенова и његов тим користили су податке до којих је дошла NASA мјерећи утицај Сунца на Меркур.

Понекад су људи толико себични да не воде рачуна о изабљивању планете – тј. њених необновљивих природних ресурса, те воде рачуна само о својој микро клими и о својим стаништима. Тако данас имамо пренасељена подручја са милионским живљем које једва преживљава или подручја у којима је 1-2 ст / км².

Ина Копривица II-1

О МЈЕСТУ У КОМ ЖИВИМО ИЛИ: КОЛИКО СМО ЗАХВАЛНИ ПРИРОДИ

Ми у Бару живимо у сеизмички активном подручју тако да је Хидрометеоролошки завод на простору цјелокупне територије регистровао у току 2012. године укупно 237 земљотреса. Дали ово забрињава, знајући да су се у прошлости дешавали разорни земљотреси са великим бројем људских жртава ?

Мало позитиве ! У Бару је клима веома специфична. Осим што Бар спада у најсунчанија мјеста Јужне Европе, са просјечно 270 сунчаних сати у току године, његову климу карактеришу дуга и топла љета и благе зиме. Средња годишња температура износи 16 степени Целзијусових. У мјесецу јулу просјечна температура ваздуха износи 23 степена Ц, а у јануару 10 степени Ц. Љета у Бару су дуга и сушна, а због топлотних утицаја Јадранског мора зиме су благе и кишне. У просјеку, зими у Бару има 38 кишних дана у години. Високе просјечне зимске температуре, (око 10 степени Ц) указују на то да је у Бару веома мало правих зимских дана. Веома је мало с обзиром на то да се барска општина, у погледу рељефа, дијели на три појаса: јадрански, језерски и планински, те се у појединим дјеловима барске општине разликују и три врсте климе. У јадранском појасу клима је блага – медитеранска, нарочито изражена у Пољу. Одлике планинско - медитеранске климе нарочито су заступљене у планинским вијенцима, посебно изнад Сутормана, Румије и Лисиња. У појасу Скадарског језера влада јадранска, са јаким утицајима континенталне климе и знатним осцилацијама у температури. Када се успостави југозападно струјање, онда је подручје Бара изложено влажном ваздуху. Барска општина захвата и дјелове око мјеста Вирпазар, Црмница и Скадарско језеро, те се клима у тим подручјима знатно разликује

од климе у самом Бару. Када се успостави југозападно струјање, онда је подручје Бара изложено влажном ваздуху.

У Бару и околини дувају и карактеристични јадрански вјетрови: хладни вјетар- бура, влажни вјетар- југо или широко, као и пуленат, маестрал, бурун, даник и ноћник. Најучесталији и вјетар најјачег интензитета је бура. Дува углавном зими са високих планина према мору и доноси захлађење. Бура која дува на мору може бити и олујне јачине, па обично ствара ниске и кратке таласе до 2,5 метара. Југо или широко дува у јужном и југоисточном дијелу Јадрана, с мора на копно. У зависности да ли дува средњом или максималном брзином јачина југа може бити између 3 до 8 бофора. За вријеме југа море је узбуркано, а таласи достижу висину и до шест метара.

Када је ведро и топло вријеме, најчешће крајем прољећа и љети, у Бару дува тзв. свјежи вјетар – повјетарац или маестрал. Тај вјетар најчешће дува током дана. Маестрал сматрају најважнијим љетњим вјетром, јер пријатно расхлађује током врелих дана. Маестрал дува с мора и углавном само узнемири морску површину. Западни вјетар или пуленат влажан је и прилично учестао вјетар који у Бару дува најчешће у прољеће.

У Бару и околини често дува и левант, топли југоисточни вјетар, који ваздух чини влажним, док вјетар по имену лебиц дува са југозапада. Вјетар бурун дува преко ноћи, с копна на море, са сјевероистока и истока, док се у вријеме неједнаких загријавања и хлађења барског залива смјењују љетњи вјетрови даник и ноћник. У Бару и околини често дува и веома јак олујни вјетар познатији као невера. Дува с мора, а карактеришу га кратко трајање и честа промјена правца дувања.

Василије Радуловић II-1
Душан Ђоковић II-1

ДОСАДА - ФЕНОМЕН „МОДЕРНЕ“ МЛАДОСТИ

Често се замислим и запитам: Какво је то вријеме које је било деценијама прије нас? Да ли је стварно било љепше него ово наше? Старији кажу да јесте. Свакако је било апсолутна супротност овом нашем времену. Времену у којем царује „Њено величанство- Досада“. На сваком ћошку планете, у сваком дјелићу секунде неко изговара: „Досадно ми је“. Зашто? Зар је дошло такво вријеме да ништа није интересантније од сједјења на кревету и јадиковања како је досадно? Зар се вријеме толико промијенило? Или смо криви ми? Крива је та мамурна ријеч која у нама буди незадовољство, али и незаинтересованост за било какву активност. Нама је „забавније“ проводити вријеме „на телефону“, него отићи у шетњу са пријатељима и ћаскати о хиљадама тема, уживати крај мора посматрајући залазак сунца, извести пса напоље и с њим јурити по пространој ливади. Зашто се онда жалимо да нам је досадно?

Ако овако наставимо, нашој дјечи и унуцима нећемо имати много да кажемо о нашој младости. Њен „заштитни знак“ била је досада - то ћемо им рећи. Да, баш сурово у поређењу с младошћу наших родитеља.

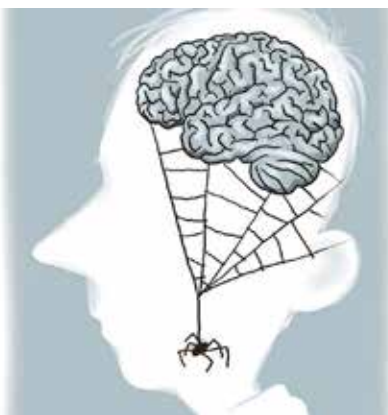

Они су знали шта желе. И у дјетињству су радили свакојаке забавне ствари по којима ће памтити те дане. Проводили су вријеме у природи, правили праћке, лукове и стријеле, пуштали змајеве високо у небеса... Радовали се. А тек у младости!

Колико су били креативни и маштовити! Хиљаду занимања, догодовштина, успомена, а ни једно: „Досадно ми је“.

Зато се питам: Шта нам се то десило, зашто нијесмо наставили њиховим стопама, зашто смо ово дозволили? Довољно смо способни да вријеме учинимо љепшим и интересантнијим. Зашто да

досада убија нас, кад можемо ми њу? Све почиње првим коракком. Покренемо се и досади бацимо рукавицу у лице!

Николета Радачић III1

ЛИДЕР ГЕНЕРАЦИЈЕ

Заслужио је да се нађе и на страници за најбоље спортисте; могао је да буде и на литерарној страни; да уреди странице на енглеском; направи прилог из поморске струке... За све те стране имамо и друге талентоване, и те како вриједне пажње ученике. На овој страници, међутим, може да се нађе - само један. То је Огњен Бараћ, наутички техничар који је ове године понио титулу ЂАКА ГЕНЕРАЦИЈЕ.

Случај је хтио да се матурант Огњен и ауторка ових редова сретну прије овог интервјуа на истом задатку. У истом су реду за консултације код наставника основне школе: професорка- у улози родитеља, а Огњен- **умјесто родитеља**, као пунољетни старији брат! Умјесто родитеља, а још ученик! Ученик, али какав!

Кад сам му честитала, ту су се затекле, опет игром случаја, наставнице које су предавале и у Огњеновој основној школи.

„О, он је сјајан!“

„Сви знамо Огњена!“

А Огњен, прво искрено изненађен, а онда захваљује са таквом радозљивошћу какву одавно нијесам видјела у нечијим очима.

Ко га површно познаје, зачудио би се да му је до школског успјеха толико стало. Јер, Огњен изгледа као већина његових вршњака: спортски обучен, са слушалицама у ушима, ведар и насмијан, као да се стално само забавља. А толико петица у дневнику! Управо то свакога највише занима, па смо тим питањем и започели интервју.

Лидер: Дали је напорно бити најбољи ђак, успјешан атлетичар, активан у Ученичком парламенту, зарађивати новац за своје потребе, а не изостати у изласцима и дружењу? Како то све постижеш?

Огњен: Не могу се баш похвалити вишком времена, али имам вишак енергије!

Лидер: Ово је било наше виђење тебе, а како би ти себе представио? Ко је Огњен Бараћ?

Огњен: Један карактерни младић који поштује друге, јер је то основно; вриједан, дружељубив, са константним вишком енергије; понекад неодговоран и са малом дозом ароганције.

Лидер: (И искрен, очигледно!) Како си се одлучио за ову средњу школу?

Огњен: Одлучио је мој отац. Сад сам му захвалан због тога. Моја очекивања од школе су се сасвим испунила.

Лидер: Повод за овај интервју су прије свега твоје петице. Коју је било најтеже заслужити?

Огњен: Ону из књижевности.

Лидер: Можда те ипак неко од професора мрзи!

Огњен: (смијех)

Лидер: Бавиш се атлетиком три године. Већ на почетку бављења овим спортом постао си власник државног рекорда за млађе јуниоре (110 м са препонама). Од тада па до данас нижеш успјехе- укупно 29 медаља! Кад ће тридесета?

Огњен: За викенд.

Лидер: ?!

Огњен: Озбиљно! У Даниловграду је првенство у вишебоју.

Лидер: Имаш ли још неки хоби?

Огњен: Љубитељ сам аутомобила, велики. Филмова такође.

Лидер: Филм који би нам препоручио?

Огњен: „Gone in 60 seconds“.

Лидер: Имаш ли омиљену изреку/ животни мото?

Огњен: Главу горе, биће боље!

Лидер: За сада, једва да и може боље! Тринаестог маја, на Дан Школе, примићеш награду и, како сазнајемо из поузданих извора, прославићеш 19. рођендан! Срдачне честитке!

Огњен: Хвала! И у име школе, ако може.

Лидер: Наравно да може кад си ЂАК ГЕНЕРАЦИЈЕ!

Живанка Крговић, проф.

ФОТОГРАФИЈЕ, УСПОМЕНЕ...

Иза себе чујем: шкљоц, шкљоц... шкљоц. Окрећем се и остајем задивљена.

„Мама, мама, желим и ја да имам ово што има ова тета.“

„Фото-апарат“ – каже мама.

„Да, да! Желим и ја кад одрастем да сликам овако као она“.

Мама ме погледа, насмија се и даде ми знак да има још много времена док порастем.

Пролазиле су године, ја сам одрастала, али моја дјечија жеља за фото-апаратом се није гасила. Напротив. Како сам расла, тако је и она била све већа.

„Мислим да би сад могла да ми купиш фото-апарат. Довољно сам, ваљда, велика.“ – опет се обратих мајци. Она опет ништа не одговори, само ме погледа, насмијеш се и својом руком, њежном као перо, помилова ме по лицу.

Не сјећам се колико сам тада имала година... Данас ми је седамнаест. Имам одличан телефон, са добром камером. Фотографисање је постало мој хоби. Не може да прође ни један дан да бар нешто камером не забиљежим. Фотографија је постала моја страст. Понекад ме питају зашто је толико волим, зашто имам потребу да сликам скоро све када шетам. Насмијешим се, као онда мајка мени. Не би разумјели. Не би разумјели да тако биљежим све лијепе тренутке којих ћу се једног дана овако моћи сјетити. Да, преко фотографија могу да искажем своје најискреније емоције на најбољи начин. Зато је волим. Једноставно сам таква. Могу сатима да сједим и посматрам људе око себе тражећи неки, другоме сасвим обичан детаљ.

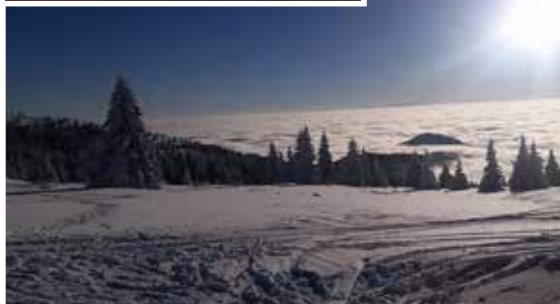
Искрена да будем, нисам професионални фотограф, далеко сам од тога, али се јако трудим да све фотографије које направим буду доброг квалитета. Обећала сам себи да ћу скупљати новац за професионални фото-апарат и једног дана остварити своју жељу од малена.

И вама савјетујем: правите фотографије, то је забавно и опушта.

Наравно, само ако то заволите. Такав је случај код мене. Трудим се да сликам срцем, телефон је само средство.

А фотографије су- највриједније успомене.

Теодора Павићевећ IIII

УСПЈЕХ КАО ИМПЕРАТИВ

Шта је успјех и кога људи сматрају успјешним? Кад размишљам о томе сјетим се зрна мудрости моје баке која ме стално упозорава да ако желиш да успијеш због других, то неће бити то. Ако се доказујеш другима, који мисле да ти то не можеш, мотивисан си само инатом, а он је вјештачки мотив. Мада, понекад може бити веома јак. Ипак, послушаћу старије и паметније који савјетују: „Не ради ништа због других, ради оно што желиш- због себе!“

Већина људи данас, одлучних да постану неко и нешто, не бира средство за постизање циља. Битан је само циљ, а он ће „оправдати“ сва употребијелена средства, дозвољена и недозвољена.

Још једна од истина модерног друштва: док си „ситан“ и небитан, људи те омаловажавају. Кад постанеш „велики“, постајеш тема оговарања и критика. Све због зависти коју према теби осјећају „мали“, коју си можда и ти осјећао кад си „ситан“ био. Такви су људи. Хоће све да знају, хоће да се баве туђим животима... Заправо, шта ти можеш знати о томе какав је неки играч „Звезде“ лично, какав је живот имао прије успјеха и како је доспио ту гдје јесте. Ти само видиш да је он играч „Звезде“ и не волиш га због тога. Навијаш за „Партизан“. Актуелна је тема „шкрабања“ графита по нашем граду између навијачких група ова два ривала. Вјечити дерби је ипак- вјечити дерби... Криво ти је што противници имају и бољи графит од твог. То треба да те подстакне

да направиш бољи, а не да уништаваш њихов. Успјех може постати опсесија која уништава живот. Због страха од неостварености, који је у науци назван „синдромом годишњице матуре“ врло је препознатљив код модерног човјека. Никада прије очекивања од људи нису биле толико велика. Намеће се мишљење да свако може да уради оно што замисли, па се људи форсирају преко максимума. Ипак, неки успију, неки не.

–Кад стоји пред метом, човјек не види ништа сем центра. Не види чак ни читаву мету. Јури кроз вријеме, мислећи да живи у прошлости, садашњости и будућности истовремено и да већ зна шта га чека. Он је тотално одсутан из стварности, у облацима је. Има само једну стријелу и један покушај. За њега не постоји ни помисао о промашају. Он мора да погоди у центар. То је тешко. Лако је само кад су други у питању. Код других видимо само успјех, не видимо оно што је до њега довело. Психолози су ту појаву назвали „ледени бријег“. Видимо онај његов дио изнад површине, не желећи да заронимо испод ледењака.

Себи и даље говоримо: Можеш, мораш, уради, достигни, оствари! Пожури, не губи вријеме, не одустај! Не буди гори од других, или- још теже- буди најбољи!- иако сви ови императиви оптерећују.

Миодраг Абрамовић IV4

АУТОМОБИЛИЗАМ

ПРЕПОРУКА НАШИХ АУТОМЕХАНИЧАРА

GOLF 7 GTI

Нови GTI покреће 2.0- литарски мотор са директним убризгавањем на бензин са 220 КС. У верзији GTI Performance максимална снага мотора се повећава на 230 КС. Оба модела развијају максимални обртни момент од 350 Н/м. Стандардни GTI убризгава до 100 км/ч за 6,5 секунди и достигне максималну брзину од 245 км/ч. GTI Performance има максималну брзину од 249 км/ч и траје 6,4 секунди за спринт до 100 км/ч.

Обије верзије GTI-а опремљене су Старт/Стоп системом и испуњавају ЕУ-6 емисијски стандард који ступа на снагу 2014. Са шестостепеним мануелним мјењачем они постижу исту ниску потрошњу горива од 0,6 Л/100 км. То значи да најновији Голф GTI нуди побољшање у горивима од 18% у односу на претходни модел.

Купци који се одлуче за пакет од 980 фунти добијају не само додатних 10 КС, већ и побољшане кочнице и деференцијал са ограниченим клизањем. Омогућене су веће брзине преноса кроз кривине.

Визуелно, возила са Performance пакетом одликују се словима GTI на предњим кочионим чељустима, црним огледалима и црвеним GTI ознакама на предњој и задњој страни.

Као стандард долази и високи ниво безбједносне опреме. Поред високих пасивних нивоа сигурности- дијелом захваљујући путничкој ћелији од челика високе и ултрависоке чврстоће- активне сигурносне карактеристике укључују:

- систем аутоматског кочења по постољу, који аутоматски примјењује кочнице возила након несреће, како би се смањиле

шансе за други утицај

- Front Assist, који упозорава возача у случају да се превише приближава аутомобилу испред
- хитно кочење у граду, које може аутоматски кочити возило при брзинама испод 30 км/х
- аутоматска контрола даљинског управљања, радарско управљање темпом који одржава одређено растојање од возила испред

- седам ваздушних јастука као стандард, укључујући један за кољена возача

GOLF 7 GTI производи се у свим бојама у Фолксвагеновој фабрици од 2012. до 2019. године. Маса празног возила варира од 1130 кг до 1262 кг.

GOLF 1 GTI

GOLF 1 GTI производи се у Фолксвагеновој фабрици у Њемачкој од 1974. до 1983. године. Производиле су двије верзије бензинских мотора. Ови модели имају петостепене мануелне и тростепене

аутоматске мјењаче. Погон је на предњим точковима. Маса празног возила износи 780 кг.

Љубитељи аутомобила сами ће закључити колико је аутомобил марке Golf од 1974. до данас напредовао, како изгледом, тако и у квалитету.

Сматрам да је GOLF 7 GTI изузетно возило зато што нуди врхунску возну динамику, савршен комфор и висок ниво безбједности.

Илхан Хајдаровић 17

AUDI - ЛИДЕР У АУТОМОБИЛИЗМУ

Најпознатији њемачки произвођач аутомобила и члан Фолксваген групације са сједиштем у Баварској јесте AUDI. Име компаније потиче од презимена оснивача Аугуста Хорхеа. Хорхе на њемачком значи СЛУШАЈ, а латински термин за исти појам гласи AUDI.

Компанија је званично основана 1909. године, да би се 1930. године са још 3 произвођача удружила у јединствену компанију. Амблем AUDIJA- четири прстена- управо представља четири аутомобилске компаније које су се спојиле и створиле удружење. Њихов слоган гласи: „Напредак кроз технику“. Први аутомобили ове индустрије били су луксузна возила опремљена специјалном лимаријом. Године развоја и прогреса носиле су и извјесне тешкоће у раду, али је ова ауто- индустрија до данас остала лидер у свијету и синоним футуристичких модела аутомобила. Модел аутомобила AUDI A6 C6 представљен је 2004.

године. Дизајн ентеријера и екстеријера потписује познати и признати умјетник Валтер де Силва. Овај модел алудира на свог претходника, али је

мало дужи, са модификованим предњим и задњим дијелом. Унутра се налази мултимедијални систем за контролу и забаву. Новина је и у шестостепеном аутоматском мјењачу. Због оваквих перформанси

AUDI A6C6 добио је престижну награду „Свјетски аутомобил године“. Оно што га чини посебним јесу и опциона предња лед свијетла. Простране је унутрашњости, посједује електронске уређаје. Сви мотори су рафинирани и праве минималну буку, задовољавају Еуро 4 норму.

Сигурна, безбједна и удобна возња, савршена линија и луксузна опрема јесу одлике које овај аутомобил чине посебним. Купите га и уживајте у возњи!

Радован Милановић III5

СПОРТИСТКИЊА ЗА ПРИМЈЕР

Даринки Ђуричковић, ученици IV4 одјељења наше школе, не недостаје спортских успеха и медаља. Када је била ученица другог разреда проглашена је за најбољег спортисту Школе, као и ове године, када је матурант. Ред је да је по први пут почастимо и чланком у школском листу јер, мало је рећи да је то заслужила.

Атлетиком је почела да се бави са непуних 10 година. Занимљиво је то што је већ на првом такмичењу освојила прво мјесто, што јој је дало додатну мотивацију да настави да тренира. Као пионирка у дисциплини скок у даљ постигла је фантастичан резултат од 4,75 метара, што је за дјевојчицу од 12 година било веома за запазити.

Поред скока у даљ, дисциплине су јој биле и 100м са препонама (у којој и даље држи државни рекорд (16,50), бацање вортекса јој је омогућило да постави још један национални рекорд од 60,75м.

Проглашена је за најбољу пионирку од стране Општине као и од Атлетског савеза Црне Горе. До сада има око 200 медаља са државних такмичења. Каже да јој је од посебног значаја медаља из

Загреб, када је освојила треће мјесто у конкуренцији сениора у бацању кугле. Стално је учествовала и на школским такмичењима, на којима је све четири године била прва уз значајне резултате. На дворанском првенству Србије, које је одржано у Београду, поставила је нови јуниорски рекорд Црне Горе у петобоју (60м с препонама, бацање кугле, скок у даљ, скок у вис, 800м) са резултатом 2882 бодова. (Досадашњи рекорд био је 1621 бод.) Ове године јој је циљ

испуњење норме за Првенство Балкана које се организује у Истанбулу.

Милица Поповић IV4

ЦРНОГОРСКА НАРОДНА НОШЊА

Народне ношње су некада биле обиљежје појединих крајева. Употребљавале су се до двадесетих година 20. вијека. У новије вријеме најчешће се облаче на смотрема фолклора и рјеђе на свадбама. Углавном се чувају као музејски експонати. На народну ношњу Црне Горе су се одразили разни културни утицаји и етничке разлике. Било је неколико типова мушке и женске ношње, а највећа разлика у одијевању је између приморја и унутрашњости.

Црногорска народна ношња је изузетно богата, јарких боја, са богатим везом. Вез је у злату, што традиционалну ношњу Црне Горе чини једном од најљепших и највриједнијих у Европи.

За израду ношње, за пар – мушку и женску народну ношњу, треба око три мјесеца.

МУШКА НОШЊА

Црногорска капа се првобитно израђивала од пустине или бијелог сукна, а касније од црвене свите која је около покривена црном свилом. Кошуља се почиње носити тек са увозом платна. Горње гаће (димије) израђивале су се од домаћег сукна, црне чоје или црног дебљег платна. Опасавао се вунени или памучни појас, дуг 5-6 м, широк 10 цм. Око листова ногу закопчавале су се вунене докољенице, а носиле су се вунене чарапе и опанци од воловске коже, урађени опутом или канапом (шпагом). Зимом се преко ове одјеће носио гуњ, израђен од бијелог домаћег сукна, који се сприједом закопчавало. Око паса се стављао кожни силав, преко њега црвени вунени појас, на којем се обавезно носило оружје.

ЖЕНСКА НОШЊА

Дјевојке су носиле капицу сличну мушкој или су ишле гологлаве. Жене су носиле лијепо рађен свилени вео, који је био причвршћен за плетенице и падао је низ леђа. Кошуља је рађена од свиле или ћенара са златним ошивцима. Дјевојке и невјесте су поврх кошуље облачиле долактицу, од црвене или љубичасте свиле и украшену срмом око рукава и дуж отворених рубова, а старије жене златну јакету са рукавима, раскошно украшену срмом. Поврх долактице, односно јакете, носио се корет од отворено-зелене свиле, без рукава, украшен разним орнаментима. Раша, котула израђивала се од свиле или платна. Преко раше се носио футо, траверса од црне свиле. Као зимски огртач носио се свилени шал са ресама. Све жене су носиле фабричке чарапе и ципеле или домаће опанке.

ЦРНОГОРСКИ ОРО

Црногорски оро је традиционална игра у којој се млади мушкарци или пак жене приближе и направе круг, па почну да пјевају неке са друге стране и зачињавају га да уђе у коло. Један од момака улази у коло и почиње да игра у стилу имитирања орла. Циљ је да освоји дјевојку, баш као и у сваком модерном диско клубу. Публика одмах одговара повратном пјесмом, која је или похвална или га исмијава.

Приредио:
Данило Вујичић

ИНФОРМАТОР УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА

У циљу остваривања што квалитетнијег учешћа ученика у цјелокупном животу и раду школе, значајан допринос даје Ученички парламент. Ученици све више имају жељу и мотивацију да буду чланови Ученичког парламента и да кроз разне активности хуманитарног, едукативног, спортског и другог карактера искажу своју креативност и способност. На тај начин подстичу грађански активизам, развијају свијест о друштвеној одговорности, стичу самопоуздање, спознају своје могућности и осјећају задовољство тимским радом.

И ове школске године парламентарци наше школе вриједно су радили. За Лидер издвајамо неке од важнијих активности.

1. Чланови Ученичког парламента наше школе су јуче, у сарадњи са Ученичким парламентом Гимназије "Нико Роловић", обиљежили Међународни дан дјетета и Међународни дан средњошколаца. Уједињени барски средњошколци су организовали "марш" градом носећи транспаренте који промовишу дјечија права и омладински активизам. Хвала ученицима Гимназије што су дошли у великом броју и подржали нас, јер НАШЕ ВРИЈЕМЕ ЈЕ САДА! Такође, поводом Међународног дана средњошколаца парламентарци наше школе су и видео поруком показали дјелић значаја и улоге Ученичког парламента у јачању етоса школе.
2. На иницијативу Ученичког парламента наше школе, организована је хуманитарна акција прикупљања новчаних средстава за помоћ Народној кухињи. Народна кухиња у Бару основана је од стране невладиног удружења "Жене Бара", 5. новембра 2018. год. Волонтерке те хуманитарне организације свакодневно припремају оброке за социјално најугроженије грађане, тј. за све за које процијене да немају основних средстава за живот. У акцији помоћи учествовали су и ученици и наставници школе. Ученице: Милица Поповић, Амина Аговић, Белма Баховић и Селма Латић за скромна прикупљена

новчана средства купиле су одређене прехранбене производе и уручиле их Народној кухињи. Као захвалност за донацију ученице које су уручиле поклоне добиле су књигу "Нити", наше суграђанке, познате хуманисткиње Љиљане Вујовић. Надамо се да ће се и убудуће организовати овакве акције, у којима ће се хуманост исказати тамо гдје је и најпотребнија. Захваљујемо се још једном наставницима и ученицима на учешћу у овој племенитој акцији.

3. У оквиру кампање "16 дана активизма против насиља над женама", која почиње 25. новембра, Међународним даном борбе против насиља над женама, а завршава се 10. децембра, Међународним даном људских права, Ученички парламент је реализовао дебату на тему: Зашто жене ћуте о насиљу?

Учесници дебате били су ученици: Огњен Бараћ, Мелиса Зверотић, Данило Дрешић,

Орхан Никезић, Елдин Мехић, Белма Баховић и Аделиса Бацовић. Водитељ дебате је била координаторка УП, професорица Бранка Ћаласан. Учесници дебате износили су своје ставове поткрепљујући их примјерима из свог ближег и ширег окружења, суочавали су мишљења и осудили сваки вид насиља. Дебатери су мишљења да смо постали прилично имуни на насиље. Један од разлога је и то да је насиље које нам се презентује са екрана, са насловних страна, из ријалити програма, постало прихватљив начин комуникације. Нажалост, на насиље се обично реагује тек када се оно деси. На дебати су били занимљиви и искрени одговори на питање: "Да ли је могуће препознати нездраву емотивну везу?"

Дебатери су нагласили да је најчешћи разлог непријављивања насиља страх од освете, предрасуде, неприхватање и неразумијевање жртве од уже и шире породице, окружења, те економска зависност. У породичном насиљу – насиљу над женама, дјеца постају такође жртве тог насиља, па немају жељено и срећно дјетињство. Најчешће су дјеца из таквих породица васпитно запуштена, емоционално незрела, имају слаб успјех у школи и чак постају лака мета вршњачког насиља. Наши дебати говорили су и о мјерама којима је могуће спријечити насиље (образовањем, подизањем свијести, охрабривањем жена да одмах пријаве сваки вид насиља, бољом комуникацијом и већим прагом толеранције). Боља координација свих институција: породице, школе, служби за социјални рад, НВО – сектора допринијеће развијању свијести о поштовању родне равноправности и свијести о праву на безбједан и достојанствен живот сваког појединца. Дебату су завршили поруком: "Насиље је можда својствено човјековој природи, али јој је својствена и

његова супротност -ЉУБАВ". Подржимо ову другу страну која је благотворна...

И остали ученици су се укључивали у расправу, постављали питања, коментарисали.

4. Радионица на тему: Пасош твојих права организована је поводом 10. децембра, Међународног дана људских права. Модератор радионице била је ученица Ана Хибловић. У уводном дијелу она је упознала присутне ученике са историјатом људских права и значајем овог датума. Након тога подијељене су теме по групама.

I група- Која су основна људска права?

II група –Која су права, по твом мишљењу, највише угрожена?

III група – Како објашњаваш то да је лијечење бесплатно, а скоро сваки грађанин даје мито ради боље посвећености љекара његовом здравственом проблему?

IV група- Поштовање људских права је основни услов за демократију. Да си дио власти, на који би начин утицао/ла да се више поштују основна људска права ?

V група- Људска права и одговорности

Парламентарци су износили занимљиве и конструктивне ставове и поруке. Радионица је била креативно–едукативног карактера.

Ана Хибловић III4

ШКОЛСКО ЛИТЕРАРНО ТАКМИЧЕЊЕ

У нашој школи се традиционално, већ више од деценије, обиљежава 23. април, Дан књиге и ауторских права. И ове године је, тачно на тај дан, у организацији професорице Живанке Крговић, одржано школско литерарно такмичење. Теме су биле: Scripta manent (Написано остаје), Знакови поред пута и (Не)моћ ријечи. Најбољи рад написала је **Милица Хот**, ученица IV4 одјељења. За вас смо издвојили најљепше редове из најбољих радова.

Јована Милић IV4

Scripta manent

(...) И сада тумарам у прошлости која ме је заробила и као стари хљеб ми баца на под да једем остатке успомена, без чаше воде, само суви хљеб- да гребе грло. (...) А ја и даље читам што сам некад писала и ту клонем...
... Нека и ово написано остане, а ја ћу вас и даље гледати иза огледала. Тачно ћу знати ко заплиће моја плетива, али у срж неће доћи ни за вјекове овог свијета.

(Из литерарног рада Сузана Остојић, IV1)

(Не)моћ ријечи

Толико пута изговорих... Толико пута се покајах. Толико пута се због ријечи осјећах моћно... Исто толико пута немоћно. Толико пута рекох- па порекох. Толико пута повриједих саговорника... Толико пута га усређих. Толико пута...
Ма толико пута не пронађох праву ријеч.
Безброј ријечи, безброј значења, а у одсудном тренутку се нити једне не сјетиш... Застанеш, занијемеш... Ћутиш. Без ријечи си празан. Не постојиш. Пробаш да изустиш... Не иде. Шта рећи? Које ријечи употребити да се објасниш? Да ли су баш тада ријечи немоћне? Или баш тада имају највећу моћ?

(Из литерарног рада Анђеле Вуковић, III4)

Знакови поред пута

За живот није довољно само знање, неопходан је осјећај. Суштину живота можемо једино осјетити. Оним шестим чулом непризнатим само због тога што још није објашњено. Тај осјећај је оно по шта смо дошли на овај свијет и оно једино битно. Једино се на њега можемо ослонити. Ко буде довољно јако желио одговор, осјетиће га. Знакови поред пута се не читају, они се осјећају.

(Из литерарног рада Милице Хот, IV4)

Занимљивости о књигама и читању:

1. Било би потребно 60 хиљада година да се прочитају све књиге које постоје.
2. „Авантуре Томе Сојера“ прва је књига написана на писаћој машини.
3. Најдужа реченица која је икада одштампана имала је 823 ријечи.
4. Индијци су највећи читачи, јер у просјеку проведу 10 сати недјељно читајући.
5. За писање једне књиге у просјеку је потребно 457 сати.
6. Америчка Конгресна библиотека у Вашингтону највећа је на свијету, са 30 милиона књига на скоро 500 језика.
7. Највеће свјетско кашњење у невраћању позајмљене књиге из библиотеке је 288 година.
8. Постоји књига која се самоуништава ако се споро чита. Читачи имају 60 дана прије него она изблиједи и остану само корице и празне странице.

Ајла Међедовић I5 и Амина Међедовић I5

Озбиљно замишљена актуелна побједница.

Зарад инспирације све је дозвољено!

У креативном хаосу...

СВЕ ТРИ НАГРАДЕ НАШОЈ ШКОЛИ

Психолози савјетују да, ако хоћемо да се радујемо животу, треба да испунимо два најважнија услова: дружење и помагање другима. То су најбоље разумјели активисти Црвеног крста, којима је помагање другима приоритет, при чему је дружење, срећом, неминовно.

Велики број наших ученика учествује у активностима Општинске организације Црвеног крста, а те активности су заиста разноврсне и бројне. Једна од њих афирмише талентоване ученике-литерарне ствараоце. Наиме, и ове године је Општинска организација Црвеног крста расписала традиционални наградни конкурс за најбољи литерарни рад. Конкурс се сваке године расписује поводом 29. новембра, који се обиљежава као Дан Црвеног крста Црне Горе. За похвалу је пракса организатора да се радови достављају под шифром.

Овогодишња тема била је: На путу између двије обале.

Најбољи рад написала је **Остојић Сузана**, ученица четвртог разреда наше школе. Друга награда припала је **Кнежевић Михаелу**, такође ученику четвртог разреда. (Иста награда додијељена је и

ученици Гимназије „Нико Роловић“.) Трећа награда припала је **Сеферовић Лејли**, ученици трећег разреда. Свим нашим ученицима ментор је била професорица **Живанка Крговић**.

Жири је био у саставу: Мирослав Јовановић Тимотијев, Милица Вукмановић Јовановић и Зорица Црнчевић.

Поводом 5. децембра, Свјетског дана волонтера, уприличена је свечаност на којој су награде додијељене и награђени радови прочитани.

Поносни смо на наше ученике, јер, како рече пјесник Тимотијев, „постоји лијепа могућност за будућност нашег града“.

У нади да ће будућност нашег града зрачити прије свега добротом, сјетимо се народне пословице: **Ко доброту сије, љубав жање**, али и ријечи књижевних великана:

- **„Добро је сврха сваког постојања и кретања.“** (Аристотел)
- **„Доброта је највећа и најређа људска вредност.“** (Добрица Ћосић)
- **„Доброта одолијева свему, а сама је неодољива.“** (Лав Толстој)

Јована Милић IV4

НА ПУТУ ИЗМЕЋУ ДВИЈЕ ОБАЛЕ

Ово неко покушава да прочита, овај запис нашег бића, проучава слова, неко чак и чита, размрдао нас у овој књизи и оживио, дао нам варку да постојимо. Смијте се, плачите, радујте се, тугујте, свађајте се, то сте ви, то смо сви ми, никада задовољни и безразложно срећни. Селите се из оклопа у оклоп и заборавите ко сте били. Из вриска браните да сте то били ви, да су то нека ваша дјела. Они су живи- па вас не чују ни у том вриску, али ви чујете и шапат њихов. Свеједно којим се датумом водимо, небитно је, јер не знамо ни зашто постојимо.

Има ли већег од недохватног умног бола, од бескраја између двије обале коју увијек иста вода спаја? Вирови њени нас увијек тјерају да мучно пливамо у њој, изнова и изнова, час ка једној, час ка другој страни. Мучнина невјечне вјечности, попут ноћне море, попут брода којим кормило само управља- то је живот. Опет нас таласи бацају на једно те исто мјесто, опет смо само дио великог историјата.

Има ли шта мудрије од Мјесечевог лика, који увијек зна којом страном да нам обасја пут? Ни вода коју сте замутили не предомишља се када иде да вас потопи. Има ли шта мудрије од овог универзума, од дана и ноћи?- Нема, а нема ни веће тајне од ових расутих звијезда што чине и нас саме. Постоји нешто и дубље од гроба и више од неба, али ви нисте битни, а опет сте ту. Да постоје само главни, диригент би дириговао празној тишини.

Куда смо кренули? Нема никога да нас сачува од нашег сопственог бића. Можемо ли преживјети, јер и смрт се преживљава? Можда и не желимо преживјети, јер ћемо се опет родити.

Ходали или трчали, никуда нећемо стићи, сваки пут води на исто мјесто, на почетак.

И ово постаде успомена док ни изговорено није, ријеч моја тумара између двије обале.

Сузана Остојић IV1

*(Прва награда на литерарном конкурс у Општинске организације Црвеног крста;
Ментор: Живанка Крговић, проф.)*

НА ПУТУ ИЗМЕЋУ ДВИЈЕ ОБАЛЕ

Шта радити са бродом који је створен између двије обале? Двије сасвим, сасвим различите обале? Чијој луци он припада? Са које стране је вјетар дунуо кад се он створио? Или он можда не припада ни једној луци, него мору што их спаја?

Капетан брода је одлучио да лаже обје обале говорећи двијема лукама да њима припада, а луке тих обала лажу себе да не виде да их капетан брода лаже. Тако подсвјесно желе. Мисле да је боља лијепа лаж од ружне истине. Или мисле да су, бар понекад, најбоље везе засноване на лажи? И да су они то- понекад.

...Лагао је капетан луди да се не би заратило између обала, чувао је мир међу њима. Он је био залог мира. Али, таква је судбина: обале су ипак заратиле! Капетаново срце се скаменило од сукоба. Не могавши да се определијели којој обали да помогне (обје је једнако волио!), а хотећи да помогне и себи (признаје!)- капетан је одлучио да обје обале напусти и да само море назове својим.

Вријеме је пролазило, неумитно. Године су јеле једна другу. Прошла је капетанова младост. Зубу времена она није ни залогај. Послије толиких година, и океани су били капетанови, а његов брод није имао луку. Јер му није ни требала. Јер је то био један чудан, али моћан брод. Толико моћан да му нико није неопходан. Тако је мислио. И вјеровало. Чудни, чудни капетан.

Ипак... Једном (ипак-једном!) пожелио је да има луку која ће бити само његова, последије које више не би ни заплвио. Враћао се старим обалама са жељом да опет буду једно. Као дијете разведених родитеља које жели породицу на окупу. Враћао се да још једном покуша да их помири. Можда је баш он и крив? Размишљао је баш као такво дијете- са грижом савјести. Мора

да покуша. Мора!

Молио је вјетар да му напуни једра.

„Вјетре, стари друже, помози ми само још једном!“

На пучини га дочека олуја коју није могао да избјегне. Узалуд је била вјештина и искуство.

„Судбина“- помисли капетан. Није је могао избјећи, јер нико и не може. Или он, чудни капетан, то није ни хтио. Зато што је схватио да је створен за воду. На њој је живио, њој ће и да се врати. Осјети олакшање због те одлуке.

Али, није само капетан чудан. И живот је чуда стар.

Капетан ипак дочека ново свитање на свом старом броду. Судбина му је да живи између двије обале. Да и даље плови својим морем. Да буде увијек- између.

Михаел Кнежевић IV-1

*(Друга награда на литерарном конкурс Општинске организације Црвеног крста;
Ментор: Живанка Крговић, проф.)*

НА ПУТУ ИЗМЕЂУ ДВИЈЕ ОБАЛЕ

Испразним собу, поспремим кревет, торбу на раме, вучем кофер за собом и опет нећу схватити да то није само пражњење собе. Док не сиђем низ степенице и угледам тебе на вратима куће како ми говориш да се чувам и да ти се јављам. Тек ће ме тад стегнути у грлу и схватићу да то није само одлазак на неколико мјесеци, годину, четири године...

Од тог момента стални одласци и враћања постаће велики дио мог живота. Одлазим и у глави ми је само једна слика: ти, на прагу куће, машеш, уплакана, али и насмијана- да ме опет некако покушаш утјешити. Понекад ће ми зафалити твоје запиткивање, мажење, љубљење, голицање, па чак и свађе и љутње; наравно и спавање с тобом.

Пожељећу да ме дочекаш са топлим ручком и већ постављеним столом кад се вратим са факултета. Ухватиће ме и носталгија ноћу, па ћу гледати слике дворишта, Лакија, Цице, нас. Присјетићу се оних ноћи кад смо на Жабљаку фамилијарно играли монопол, уно карте, гладали серије и пили кафу, смијали се више од дјеце у вртићу која немају појма зашто се смију, али срећа је очигледна. Сјетићу се мојих Добрих Вода и Улице браће Сеферовић која познаје моје кораке. Ипак, омиљени су ми заједнички одласци по кућне намирнице, јер ти и ја не знамо шта купујемо кад смо гладне.

Мама, све што ми за пут треба понијећу из ове куће... Из једног заселка испод неба, осунчаног дворишта, опијеног најљепшим мирисима. Мирисима правих вриједности, љубави и поштовања. У коферчић посложићу ситнице, које чувају тренутке и загрљаје живота, да ме прате потицајно и снажно... загрљаје које никада не заборављам и нећу- док живим.

У срце сам зашила миром године испуњене љубављу тебе и браће према мени. Поносно чувам твој труд, одрицање и вријеме поклоњено мени, да имам све што треба, а што немам, да стварам и борим се за своје снове.

Моји путеви неће бити посути шећером, па да увијек буду слатки. Мораћу пробати и горки пелин живота. Мирисаћу руже младости, али запнућу и за коров и запетљати се у препреке. Ипак нећу одустати, нећу се предати и ломити тек тако. Знам и знаш да могу све кад хоћу. Дајем ти ријеч да ћу увијек бити јака, ма шта се десило...Поштено ћу ићи куд год ме водиле стазе живота.

Моје двије обале су главне одреднице мог живота. Увијек ћу се враћати претходној, јер ме за њу везују посебни људи и тренуци, а ићи ћу сигурним корацима ка сљедећој.

Лејла Сеферовић III-1

*(Треће мјесто на литерарном конкурс Општинске организације Црвеног крста;
Ментор: Живанка Крговић, проф.)*

ДЈЕТИЊСТВО АНДРЕАСА САМА

Андреас Сам, Анди, још у раном дјетињству, са само десет година, окусио је ону чашу бола која је, барем по мом мишљењу, једна од најтежих битки у животу. То је губитак вољене особе. Тако је Анди остао без оца који је, како он каже, једног дана само отишао и није се вратио. Остале су му само успомене и питања која нису напуштала његову главу: Како је? Шта ли се с њим десило?...

Већина нас у тренуцима бола, патње, повуче се у самог себе и постаје несигуран. Замрзи живот и постаје огорчен. Али то није био случај са Андијем. Осјећао је тугу, биједу и сиромаштво своје породице, али ипак се трудио да у својој глави створи свој свијет. Свијет његове реалности био је сив, али је он покушавао да другим бојама обоји свој живот, свијетлијим и љепшим. Хтио је живот у коме има мало среће, осмијеха, гдје кестенови још увијек нису у потпуности нестали. Маштао је како ће да пише књиге, да посјети Ђеда у Црној Гори. Као да је реалности казао: „Не сад, маштам!“ А знао је врло добро своју реалност. На тренутак би изашао из свог замишљеног живота, био љут и рекао како у овом свијету нема правде ни за људе, ни за животиње. Свијет око себе посматрао је ипак дјетињим очима и видео ливаде, цвијеће, поља... Био је, како он каже, толико слаб на природу. Дјетињство није могао да проведе као и сваки дјечак, јер је пребрзо ишчупан из њега и огребана кољена му више нису била највећи проблем. Морао је да научи како да се носи са животним проблемима, које ни одрастао човјек не може да схвати, а камоли дијете. Зашто је он крив што му је отац Јеврејин, па су му га одвели и учинили да га више никад не види. Једном дјетету ускратити оца, учинити да оно каже: „Јер без свега тога, рукописа и фотографија, лик оца би се избрисао из сјећања, као и толики други, и када бих пружио руку дохватио бих празнину. Мислио бих да сањам.“ Људи мисле да су хероји ако побиједу у рату, а у ствари, херој је онај ко учини да до рата не дође.

Све је пролазно. И људи, и ужитак, и страст. Човјек треба да на све буде навикнут. Док не проживимо бол, неправду, не можемо довољно цијенити праву срећу и љубав. Требамо да чувамо оне који нас држе док падамо, оне који нас воле када не волимо сами себе. С њима пролазност има укус бескраја.

Надам се да је ипак, послије свега, Анди нашао рјешење да посјети Ђеда у Црној Гори.

Домаћи задатак Леарте Лоловић 15

(Професорица Наташа Деспотовић)

ДИРЕКТНО СА ЧАСА...

ЛАЛИЋЕВА „ЛЕЛЕЈСКА ГОРА“ - РОМАН О ЧУДУ ЗВАНОМ ЧОВЈЕК

Роман „Лелејска гора“ замишљен је као широка прича о једној партизанској групи током рата у Црној Гори током 1942. године. У основи приче је судбина групе партизана, посебно главног јунака Лада Тајовића. Он лута врлетима Лелејске горе праћен непријатељским хајкама, замкама и бори се са хладноћом, глађу, жеђу и самоћом.

Важан мотив који не мора да подразумемијева ратне околности, стање са којим са свако од нас бар једном у животу ухватио у коштац је управо самоћа. „Боље је и са сјенкама, и с аветима, и с ђаволима него сам човјек када загази у вријеме, у ријеку без обала која литице разара и ствара, а човјека разара и на сто начина присиљава да се сам разара.“ Ладо се свакодневно бори са самоћом. Осуђен је да сам лута Лелејском гором, да сам проналази храну, преноћиште и да се сам бори за опстанак, чинећи зло, јер зна да ни он не би био поштеђен од друге стране. Његова судбина намеће питање: зашто човјек не подноси самоћу? Плашимо ли је се?

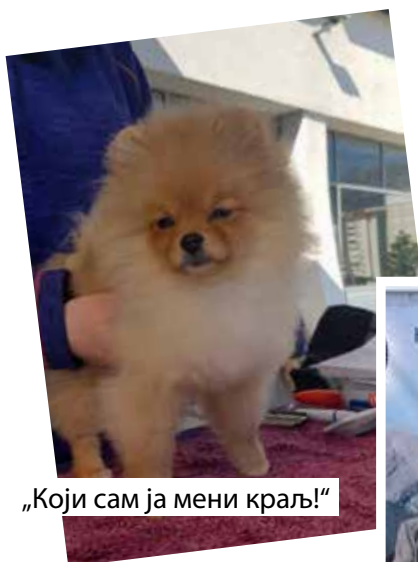
...Изгледа да нас самоћа толико оптерећује и притиска да је и сусрет са ђаволом доживљен као

МЕЂУНАРОДНО ТАКМИЧЕЊЕ ПАСА У БАРУ

У организацији Кинолошког савеза Црне Горе и Кинолошког друштва „Јадран“ из Бара у оквиру кинолошке манифестације ‘Адриатик куп 2019’ у петак 19. априла 2019. године почела је Међународна изложба паса свих раса и трајала је три дана. Изложба је одржана на платоу испред Спортске дворане Тополица. На овој манифестацији окупило се 707 излагача из 50 европских земаља.

Изложби су могли присуствовати сви љубитељи ових предивних животиња. Могао се уочити труд који власници улажу при препремању својих љубимаца за овакав вид такмичења.

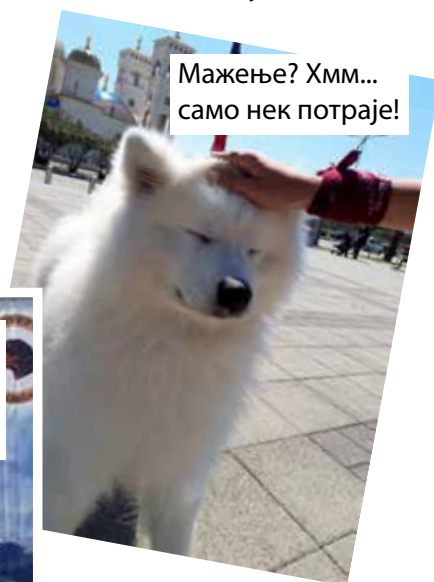
Судије су оцјењивале према тачно утврђеним критеријумима за сваку расу посебно. Осим здравственог стања, степена његованости и љепоте, оцјењивала се нарочито њихова издресираност. Неке од приоритетних области су биле: правилно ходање уз поводац, правилно трчање, став, понашање при одређеној команди. Посјетиоци су имали само ријечи похвале, дивећи се овим освједоченим човјековим пријатељима. Жири сигурно није имао лак посао, у шта ће вас увјерити фотографије паса који су мени привукли највише пажње.

„Који сам ја мени краљ!“

Поглед леден, али топло срце!

Анђела Вуковић III4

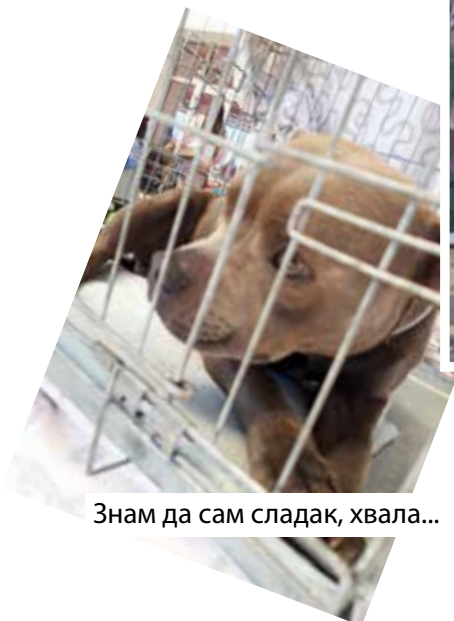
Мажење? Хмм... само нек потраје!

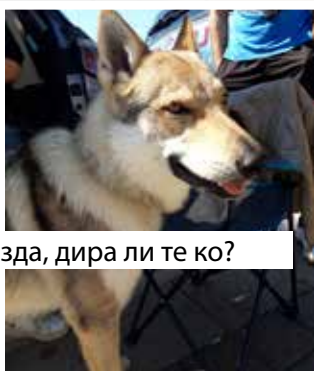
Проглашење оригиналног и величанственог побједника

И тужан сам лијеп!
А кад изађем...

Знам да сам сладак, хвала...

Газда, дира ли те ко?

ЗАНИМЉИВОСТИ О ЖИВОТИЊАМА

- Уколико крзно поларног медвједа попрскамо средством за дезинфекцију, оно ће постати љубичасто.
- Зебра је бијела са црним пругама, а не обрнуто, као што већина мисли.
- Слипери мишеви имају тако танке ножне кости, да не могу да ходају.
- Мрави не могу да жваћу своју храну; они своје вилице помјерају лијево-десно, попут маказа, како би исцједили течност из хране.
- Змије су имуне на сопствени отров.
- Преријски пси нису врста паса, већ врста глодара.
- Свиње се не зноје, јер у тијелу уопште немају знојне жлијезде.
- Морским раковима шкампима срце је у глави.
- Медвјед има 42 зуба.
- Не постоје двије идентичне паукове мреже.

Да ли рибе спавају?

Као и људима, и рибама је за живот потребан здрав сан како би прикупиле енергију и одржале добар имунолошки систем. Међутим, како немају капке и не затварају очи, много људи мисли да рибе уопште не спавају. За разлику од људи, код риба нема REM фазе, тако да оне никада током спавања нису свјесне окружења.

Рибље спавање се разликује од врсте до врсте: отворених очију, у плићак, на мјесту. Неке спавају преко дана, а неким је потребан мрак, па је добро по ноћи угасити им свијетло у акваријуму. Неке могу спавати и у покрету, а друге не воле бити изложене, па се повуку на забачено мјесто (неки угао или скривеније мјесто у акваријуму), те тамо спавају.

Занимљиво је да могу да гледају у сну, тако да су и када спавају спремне на опасност. И када изгледају као да мирују, рибе се у сну ипак мичу,

јер морају примати кисеоник кроз шкрге. Морски пси у сну пливају готово као да су будни. Типичне акваријумске рибе највише воле спавати кријући се по дну акваријума.

Начин спавања је скроз везан за тјелесну грађу рибе, односно битну улогу у томе има грађа дисајног апарата, те грађа и величина ваздушног мјехура. Дисајни апарат рибе чине уста и шкрге. Ако риба има велики ваздушни мјехур, спаваће плутајући, но ако има мали ваздушни мјехур, спаваће на дну. Ако се риба не осјећа сигурно у својој околини, спаваће "лаким" сном и бити на опрезу, како би на вријеме избјегла опасност.

Чињеница да ли је риба биљојед или месојед одређује дужину спавања. Тако ће месоједи спавати дуже, а биљоједи краће, јер рибице биљоједи чешће морају узимати храну, па им и остаје мање времена за спавање. Главна функција спавања је уклањање млијечне киселине из организма. Стога, засићеност мишића млијечном киселином одређује колико је сна потребно.

Дакле, не ометајте ваше рибице при спавању. И њима је, као и вама, потребан одмор за добро расположење. Ако је ненаспавана, можда вам златна рибица неће испунити ни једну, а камоли три жеље!

Теодора Павићевић III-1

ЗАШТО СЕ КАЖЕ...?

Често се упорно, баш као дјеца, питамо: А зашто? Зашто? Понекад се то наше „зашто“ везује за оно што кажемо, користећи изразе чије значење разумијемо, али не знамо зашто се тако каже. Зашто се каже кад неко о нечему ништа не зна: То су за њега **шпанска села**? Немамо појма ни одакле нам тај израз. Или, знамо шта значи **звјезда водиља**, али како је израз настао- не знамо. Сви бисмо вољели да смо **на седмом небу**, али зашто баш на седмом, нико не зна. Шта је то и зашто се каже: **лаконски одговор**? Које је значење изрази: **Пирова побједа** и како је израз настао? Много је таквих изрази у нашем језику, а називају се *фразеологизми* или *фраземи*.

Постоје и фразеолошки рјечници, гдје се наводе значења фразема и примјери употребе, али без објашњења зашто се управо тако каже и како су ти изрази настали.

Да бар неки од ових изрази не остану за нас шпанска села- ријешимо недоумице.

Шпанска села: Овај израз је у њемачком језику први употребио Ј.В.Гете у свом чувеном роману „Јади младога Вертера“. Дакле, израз је у наш језик ушао преводом овог романа почетком XX вијека. Из литературе је прешао у свакодневни говор. У њемачком језику претходио му је израз чешка села (из XVII вијека). Наиме, њемачким војницима, који су у току рата прелазили у Чешку, словенска имена села звучала су чудно, неразумљиво. Касније су Њемци прешли на израз шпанска села у значењу: „То ми је неразумљиво“.

Звјезда водиља: Овај израз је библијског поријекла. Потиче из Новог завјета, књиге у којој се описује живот оснивача хришћанске религије - Исуса Христа Назарећанина. Од његовог рођења рачунају се године по данашњем европском и међународном календару. Кад се родио, дошли су мудраци од истока у Јерусалим. Рекли су да су видјели његову звјезду на истоку и дошли су да се поклоне. Та звјезда је ишла пред њима док није стала изнад новорођеног дјетета. Видјеше дијете у рукама мајке Марије. Звјезда их је довела до мјеста Христовог рођења. Тај се израз данас употребљава у значењу: „Оно што некога води у животу; путоказ“.

Бити на седмом небу: Ово је често употребљиван израз и у књижевним дјелима и у разговорном језику. Понекад се број седам замјењује и другим (девет или десет). Ипак, било да смо на седмом, деветом или десетом небу тиме се исказује исто - највиши степен задовољства, блаженства и среће. Међутим, у обичним представама о небу постоји само једно небо. Одакле онда њих седам, девет или десет? Коријен овог изрази је у старој грчкој филозофији, у Аристотеловом дјелу „О небу“. По његовој визији, на најудаљенијој сфери се налазе звјезде. Бити на седмом небу значи винути се до звјезда.

Пирова побједа: По нашим рјечницима ово је „побједа која је стајала толико жртава да не представља стварни успјех“ или „сумњива побједа која не оправдава претрпљене жртве и доноси више штете него користи побједнику“. Иначе, Пирова побједа одиграла се у III вијеку п.н.е. Битка се водила између Римљана и Грка. Иако је побиједио, Пир је на честитке наводно одговорио: „Још једна таква побједа и ми смо пропали. Вратићу се без војника.“ Овај фразем код нас има широку употребу. Дакле, Пирова побједа означава побједу којом се добија битка, а губи рат.

Лаконски одговор: Лаконци су били становници Лаконије у старој Грчкој. Њено познатије име је Спарта. Лаконци су, дакле, Спартанци. Спартанци су били ратнички народ, али су његовали и цијенили, не само борбеност, него и сажето, прецизно и јасно изражавање. Остали су запамћени по кратким, добро смишљеним и духовитим одговорима својим противницима. Тако је настао израз лаконски одговор.

1. *Најпознатији и најкраћи лаконски одговор упућен је Филипу Македонском. Кад је он послао поруку Спартанцима: „Ако уђем у Лаконију, сравнићу је са земљом“, они су му одговорили једном једином ријечју: „Ако“.*
2. *Примивши поруку да Персијанци долазе у толиком броју да ће својим стрелицама замрачити сунце, Лаконци су мирно одговорили: „Барем ћемо се борити по хладовини“.*
3. *На упозорење да је непријатеља много и да ће им се тешко одупријети имали су спреман одговор: „Утолико ће наша слава бити већа“.*
4. *Лаконски стил није одликовао само одговоре, него и њихово изражавање уопште. Позната је лаконска порука Горгоне, жене спартанског краља Леониде. Кад је испраћала сина у рат, пружила му је штит и рекла: „С њим или на њему!“ То је значило: Врати се као побједник или погину.*
5. *Најчувенија лаконска порука у историји сигурно је Цезаров извјештај Сенату након побједе над Фарнаком у бици код Зеле. Састојала се само од три ријечи: „Veni, vidi, vici“ (Дођох, видјех, победилах).*

Бацити рукавицу: Овај фразем значи: изазвати на двобој; ступити у борбу, оштро се супротставити. Прича - објашњење потиче из средњег вијека, кад су витезови и други угледни људи међусобне размирице (најчешће због повреде личне части и угледа) рјешавали двобојима. Они су пред свједоцима укрштали мачеве, или су са одређеног растојања пуцали један у другог. Побјеђени је ријетко кад остајао у животу. Тако су у двобојима, бранећи своју част, изгубили живот највећи руски пјесници: А.С. Пушкин и М.Ј. Љермонтов. Двобоји су се најављивали тако што је увријеђени бацао своје противнику у лице - рукавицу. Ако би је овај подигао, то би значило да прихвата двобој, а ако не, да одбија.

Бити плаве крви: У нашем језику, као и у многим другим, изразом плава крв означавају се припадници аристократских (племићких) породица, за разлику од осталог, „обичног“ свијета. Настанак овог израза објашњава историјска прича. Наиме, када су тамнопути Маори владали Шпанијом, старосједиоци су с поносом говорили како њихова крв нема стране примјесе. Вјероватно због тога што су вене на њиховој свијетлој кожи биле уочљиво плаве, настао је израз *sangre azul* (плава крв). Вјероватно нигдје у Европи нема толико принчева, војвода, контеса... као у Шпанији. Она је домовина „плаве крви“. Плава крв је осим предности доносила и велике невоље. Људи плаве крви не смију се мијешати са онима који не припадају њиховом слоју. Једна саудијска принцеза је свој „гријех“ што је поклонила љубав „обичном“ младићу платила животом. Због тога што су млади покушали да прескоче кастинске препреке и постану муж и жена, завршили су на тргу у Џеди. Њему је јавно одрубљена глава, а она је стријељана.

Приредио: Огњен Лековић IV3

Велике љубави великих људи

(Да ли је пјесник Бранко Радичевић потајно волио кћерку српског великана?)

О српском пјеснику, аутору чувене елџије „Кад млидијах умрети“ познато је много тога: да је волио живот и људе, написао многа пјесничка дјела високог умјетничког домета, да је млад умро од (тада неизљечиве) туберкулозе. Можда је мање познато да се дружио са Вуком Караџићем и са његовом кћерком Мином. Она је, на наговор тадашњег уредника „Орла“, прихватила да напише сјећање на Бранка.

„Сјећам ли се Бранка? А заборавља ли се лако који лијеп спомен? Сјећам га се често, кад с тугом, кад с весељем. Рекла бих да га и сад гледам очима. Та бјеше нам сваки дан у кући као син и као брат. А је ли чудо?– Зна се да је Вук радо прикупљао око себе наше млађе даровите људе, а бистру оку Вукову не оте се необични дух и богато срце Бранково. С тога Вук Бранка завоље, као рођена, те му бјеше брижан отац, искрен пријатељ и савјесни учитељ.“

Мина сликовито описује физички изглед Бранков.

„Бјеше нешто више од осредња узраста, тијела размјерна, витка па опет зато поснажна. На жилавом, и лети разголитаном врату, сједјаше глава дивна кроја, широка пјесничка чела, густе, отворено мрке косе. Чешљаше је унатраг, а бјеше дуга те му падаше чак до рамена. Каткад би у разговору затресао ту бујну косу као лав своју гриву. Испод чела сијеваше око необичнијем сјајем. Дојако не видјех тијех очију, и тешко их је гдје и видјети. По разрезу велике па опет у главу утекле, свијетлише испод мрких трепавица њеком особитом сивозелнкастом бојом и одударашу чудновато од мркијех поносно узвијенијех вјећа. И сјај и израз бјеше им сасвијем необичан, рекла бих, наћеман и вјеран тумач пјесничке душе. (...) Уста бјеху пуна, готово повелика. Над горњом усном тек никле густе сасвијем отворено мрке науснице, али тако да се усна видјела. Зуби се помаљаху свакијем осмијехом, а бјеху здрави, необично бијели, широки и угласти. Лице бјеше с приједа пошироко, сухоњава, па погдјегдје лако пропушташе рубове од костију. Тијем доби особита израза. (...) Кожа на лицу танка, мека, увијек заруђена. Чим би ради чега год дошао и најмање ватру, осула би му се по цијелом лицу жарка румен.

(...) У разговору радо би се завалио, очи би дигао и занесено увис гледао. Говорио би мирно, готово тихо и једнакијем гласом, али увијек са осмијехом на устима. Веселост, њека блага, дјетињска веселост, бјеше уопште поглавита садржина Бранкове нарави. (...) Лака корака, заваљене главе, ево га гдје иде, па ко би га видио, отпрва би помислио: **“Овога је вила посинила, па сад ходи по земљи, гдје му мјесто није, да тек пјева и друге весели. Благо њему: на њ не може туга и невоља земаљска жића!”**... Из његовијех обичнијех разговора нијеси могао судити да је така дара. (...)

Можда се не бих још задуго право увјерила о његовој пјесничкој снази, да се не даде красна прилика. Бјеше то на Бадњи дан 1849. год..."

Мина добија на поклон споменар у који сви присутни гости понешто уписују. Мина каже: „Док се окренух а Бранко већ написао:

„Певам дању, певам ноћу,
Певам, селе, што год оћу;
И што оћу то и могу;
Само једно још не могу:
Да запевам гласовито,
Гласовито, силовито,
Да те дигнем са земљице,
Да те метнем међ звездице.
Кад си звезда, селе моја,
Да си међу звездацама,
Међу својим, селе моја,
Милим сестрицама.“

Бранку је требао само један трен; не бјеше ли дакле синак вилин?"

(За ове познате стихове мелодију је компоновао Корнелије Ковач, а давне 1977. године пјесму је снимио и отпјевао Здравко Чолић.)

У шта да повјерујемо: да ли у оно „као брат“ или да у опису Бранковог лика читамо између редова? Да ли могуће сјећање са толико детаља ако није у питању младалачки занос, који је степеницу изнад пријатељства? И књижевни историчари говоре о узајамној наклоности двоје младих људи. Мина је у Бечу, у коме се њена породица дружила са Бранком, важила за праву заводницу. Била је изузетно талентована за музику, сликарство и књижевност, имала је и став, образовање, харизму. Бранко је тада био сиромашни студент, који је убрзо и сазнао за своју тешку болест. Можда је зато њихов однос остао само на пријатељству.

Послије Бранкове смрти, Вилхемина Мина Караџић постала је госпођа Вукомановић. Ипак, на крају сјећања написаног за часопис „Орао“, Мина каже:

„Ја ово писах крвљу срца својега и сузом из ока, али за мене је и у том тужном сјећању толико сласти да је радо дијелим с другијем.“

А Бранко, пјесник младости, живота и љубави потписао је и ове стихове:

„Никад није вито твоје тело
Рука моја млада обавила,
Ни с у твоју усницу упила
Моја усна икад, чедо бело!“
Да ли су и они посвећени
његовој Мини?

Јована Милић IV4

ПРВА У ДОМОВИНИ

Важан успјех наше школе догодио се самим крајем прошле наставне године када је претходни број Лидера већ био одштампан. Наиме, **Милица Хот**, тада ученица трећег разреда, побиједила је на конкурс за литерарни рад на тему: „Црна Гора, моја домовина“. Конкурс је организовао Савез удружења бораца НОР-а и антифашиста Црне Горе у сарадњи са Министарством просвјете поводом 9. маја, Дана побједе над фашизмом и 21. маја, Дана независности Црне Горе. Свечана додјела награда организована је 13. јуна у мултимедијалној сали КИЦ-а „Будо Томовић“ у Подгорици. Милице Хот и њеној менторки- професорци Живанки Крговић награду је уручио предсједник СУБНОРА Црне Горе, књижевник Зувдија Хоџић. 28.10.2018. организована је „Шетња мира“ до Тјентишта. Учествовале су награђена ученица и њена менторка. Положени су вијенци код споменика на Шћепан пољу, код споменика на Поповом мосту, код споменика Сави Ковачевићу и код спомен-обилјежја на Тјентишту. Био је то одлично организован час историје, али и незаборавно дружење.

Црна гора - моја домовина

Игром судбине, родила сам се у овом дијелу свијета, у дивној и гордој Црној Гори. Игром судбине, кажем, али на своју велику срећу. Мјесто рођења не бирамо, али и да сам бирала, не бих могла боље изабрати.

Моја земља своју љепоту купа у мору и сунцу. Њене плаже пружају одмор и уживање, а планине сигурност и заштиту. Ријеке су ту да нас подсјете да смо ми и кап у свјетској бујици, али и да имамо сопствени ток. Врхови планина су ту да бисмо осјетили колико смо близу извору, оној сили рађања која је већа од нас, а опет је дио нас. Шуме су ту да нам покажу да ни дрво не треба да буде само, а камоли човјек. „Дрво се на дрво наслања, а човјек на човјека.“ Заједно можемо много.

Све овдје, у мојој домовини, има свој смисао и своју драж. Само ако обратите пажњу. Само ако желите да схватите. Врата се отварају онима који куцају. Отворите их, завирите у љепоту своје родне груди. У овој малој земљи можете пронаћи све што вам треба и бити срећни.

Неки се, знам, не слажу са мном. Можда не виде оно што ја видим. Јуре за илузијом о неком бољем животу, која их води одавде, води их далеко од завичаја. Одлазе не осврћући се, не схватајући шта остављају за собом.

Од малена сам свједок тих одлазака

блиских и драгих људи из наше земље. Ах, како су болни ти расанци! Више бих вољела да не знам да се тада посљедњи пут грлимо и тим незнањем да се тјешим што нијесам грлила јаче. Послије се питам и јесам ли довољно дуго грлила и јесам ли довољно пута рекла да их волим. Да јесам, кривим себе, можда не бисмо једни другима гледали уплакана лица на расанку.

То одвајање од драгих људи, од завичаја, родне куће, традиције и навике домаћег

живота свима тешко пада. Ипак, људи иду у неке велике, далеке градове, у којима живи неколико пута више људи него у цијелој нашој земљи. Иду тамо гдје су куће велике- а празне, гдје су људи добро обучени- а хладни. Одлазе тамо гдје дјеца не знају да се играју у блату и да скачу по барицама. Иду да би напунили банковне рачуне, али са ризиком да им срца опусте. Знам, пружа им се прилика за неким другачијим животом, али не могу рећи ни бољим, ни богатијим, јер се код мене те ријечи не односе на новац. У њему ионако није срећа. Она је у нама, па је носиш у себи или не.

Не оправдавам, али се трудим да разумијем сваки разлог одласка. Ипак, прије него што донесеш одлуку, добри човјече, пођи прво до Жабљака и Колашина, удахни ваздух који лијечи сваки бол! Пођи онда до Бара, Будве, Котора... Обиђи сва приморска мјеста. Топлина сунца и љепота мора ће те надахнути. Проведи ноћ на Ади Бојани, под звјезданим небом! Пожели да пребројиш зрна пијеска на Великој плажи у Улцињу. Свако од њих крије своју причу. Пођи до Цетиња, Подгорице, Никшића... Стани на сваки камен и брежуљак испод којег се крију легенде. Попни се на Ловћен, Бјеласицу, Дурмитор- са чијих врхова поглед одузима дах. Хајде да одвојимо по један дан за свако чудо у овој чудесној земљи! Можда ће за то бити потребно и неколико деценија, толико лијепих чуда има у нашој Црној Гори. Има их за цијели живот. Научићеш да уживаш у ономе што имаш. У томе је смисао живота.

Не иди, драги човјече, постани свјестан блага које ти је сваког дана пред очима. Ако си кренуо, окрени се још једном барем. Види шта све остављаш за собом. Шуме ће бити као пустиње ако сви одете. Сунце неће имати за кога да изађе. Ријеке и потоци више неће весело жуборити. Птице ће кренути за вама да покушају да вас врате.

Ако одете, понијећете у срцу све ово, јер је ваше. Те успомене ни са годинама не ишчезавају. И сви ћемо чекати, макар не знали колико ће то чекање да потраје.

Чекаћемо те, драги пријатељу, иако се можда никад више не будеш окупао у Јадранском мору на нашој обали. Можда се никад више не попнеш на Румију.

Можда ти никад више не застане дах од призора на њеном врху изнад облака. Можда... Можда... Не заборави да нигдје нема таквих свитања, ни таквих пјесам, ни таквих осмјеха, ни људи тако поносних, а великог срца.

Одлука је на теби: или да заборавиш да је сву ову љепоту неко платио крвљу, младошћу, животом да би ти данас овдје могао сигурно и срећно да живиш- или да схватиш да ту гдје је коријен, ту треба да буде и стабло. Тек тада се гране могу дићи у висину. Тек тада ће крошња бити разграната, дрво све више и љепше, а његов плод све укуснији и слађи.

Остани овдје да заједно беремо те плодове, да уживамо, да волимо, да будемо срећни. Овјде, у нашој прелијепој, поносној, јединственој и вјечној Црној Гори!

Хот Милица III4

(Прва награда на конкурс у категорији
средњих школа из Црне Горе)

Здравствени техничари наше школе, бринући о нашем здрављу, упућују свима корисне информације и савјете. Њихов професор, др Дацић Амел, помогао им је у избору ове, увијек популарне теме:

ХРАНА ЗА БОЉЕ ПАМЋЕЊЕ И КОНЦЕНТРАЦИЈУ

Стално смо под стресом због обавеза, школе, факултета или посла. Због превеликог умора и стреса наш организам трпи. Долази до различитих поремећаја, губитка концентрације и до лошег памћења. Против недостатка концентрације и лошег памћења боримо се управо храном. Како је мозак још увијек велика загонетка, која управља функцијама нашег организма, важно је да наши оброци садрже намирнице богате одређеним материјама.

За нормално обављање свакодневних активности тијело потребно је редовно уношење различитих хранљивих материја. Неке материје тијелу дају енергију потребну за рад, док су друге важне за раст или одржавање нормалне функције ткива и органа. Како бисмо нормално функционисали, неопходни су вода, минералне материје и витамини. Ове намирнице садрже све оно потребно за нашу концентрацију и памћење:

МЕД

Одличан извор енергије! Висок садржај природних шећера у меду храни мозак и ствара залихе гликогена у јетри, а не оптерећује панкреас. Што је тамније- боје у њему има више минерала.

КАФА

Органска кафа одлично утиче на концентрацију. Јутарња кафа може знатно припремити мозак за учење.

БОРОВНИЦА

Храна која спрјечава појаву деменције и Алцхајмерове болести. Боровнице нарочито побољшавају концентрацију.

ЦРНА ЧОКОЛАДА

Захваљујући аминокиселинама које садржи, побољшава концентрацију, а такође садржи антиоксидансе који повећавају доток крви у хипокампус, дио лимбичког система који је важан за памћење.

УВИЈЕК БУДИТЕ УМЈЕРЕНИ У ЈЕЛУ И ПИЋУ

Као што знате, сваки пут када поједете обилан оброк вама се спава. Узимање великих количина хране је навика коју би требало да промијените. Смањите количину obroka и бићете спремнији за разне дневне активности.

КОЈУ ХРАНУ ТРЕБА ИЗБЈЕГАВАТИ ?

У нашем урбаном свијету, ученици се ослањају на брзу храну, пецива и слаткише, који се могу наћи у оближњој радњи. Међутим, ова храна богата шећером, сољу и засићеним мастима, на дуже стазе изазива висок притисак, холестерол и шећерну болест, уз гојазност и пропадање зуба. Стога, ученици би хамбургер требало да замијене посним месом и рибом, пецива- житарицама, слаткише- различитим воћем, а газирана пица- обичном водом. Неправилна исхрана спрјечава отпуштање допамина, који је кључан код мотивације и продуктивности, због чега ученици могу бити деконцентрисани и депресивни. Закључујемо да здравом исхраном и редовним тренингом ума можемо постићи невјероватне резултате. Уколико желимо да повећамо концентрацију и памћење, јер то захтијевају свакодневне активности, у исхрану треба да уведемо наведене намирнице.

Нејла Рамедовић 15

НАВИКАВАЈТЕ СЕ НА ЧИТАЊЕ

„Развијене земље и напредна друштва свој успјех дугоју великом раду, истраживању и читању. Читање је Божије наређење, а ми озбиљно морамо размислити због чега мало читамо“.

Проф. др Улкер Аккутау

Читање је највеће богатство једног друштва. Читањем се богати знање, култура, освјетљава душа, побољшава памћење, смањује утицај стреса на организам, подстиче размишљање, машта, креативност... Извор из ког црпимо знање је књига. Што се тиче пријатељства са књигом, увијек требамо бити заинтересовани и пријатељски настројени. Књига нам треба бити најбољи пријатељ, онај без кога нећемо кретати на дуго путовање...Требамо се запитати имамо ли уопште чланску карту у библиотеци и колико мјесечно\ годишње издвојимо новца за књиге.У том смо погледу, могло би се рећи, веома сиромашна држава. Није случајност да се у најразвијенијим земљама истовремено и чита и штампа највише књига.

„Читање је тако укусна ствар, да је ниједан укус не може достићи. Онај ко осјети укус читања, почиње узимати укус живота.“

Али Серт

Неколико савјета:

- Читајте искључиво са разумијевањем.
- Разноврсност штива карактеристика је доброг читаоца. Међутим, увијек требате знати чему дати приоритет у читању. Ако неко не чита оно што је обавезно, а чита нешто ради убијања времена, онда се треба преиспитати. Увијек треба дати предност знању које ће вам користити.
- Понекад није довољно књигу само једном прочитати. Неке је потребно

изнова прочитати након извјесног времена. “Repetitio est mater studiorum” - Понављање је мајка учења.

- С обзиром на вријеме у којем живимо, понекад је потребно да направимо reading challenge за одређени период.
- Поклањајте књиге, обавезно са посветом.
- Позајмљене и библиотекарске књиге додатно чувајте од оштећења и враћајте их на вријеме.
- Ивице од страница не увијајте, већ поставите боок марк - на неким књигама за ову сврху налази се конач.
- Листове књиге преврћите средњим прстом на горњем десном дијелу странице.

Reading is a workout for the mind. So when I say I'm going to the gym, I obviously mean the library.

I could be social, or I could read. Im going to read.

Приредила: Амина Аговић II6

Поводом прославе **Дана школе Наставничко вијеће ЈУ Средње стручне школе** награђује следеће ученике:

НАЈБОЉИ УЧЕНИЦИ шк.2018/2019.г.			
BR.	КАТЕГОРИЈА	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ УЧЕНИКА	РАЗРЕД И ОДЈЕЉЕЊЕ
I	Ћак генерације	Бараћ Огњен	4-3
II	Најбољи ученици по образовним програмима		
1.	Здравствени техничар	Међедовић Алмина	1-5
2.	Фармацеутски техничар	Ранитовић Дамјан	2-6
3.	Наутички техничар	Вукчевић Анђела	1-3
4.	Бродомашински техничар	Марстијеповић Давор	3-2
5.	Шпедитерско-агенц. и цар. техничар	Раичковић Огњен	2-5
6.	Пољопривредни техничар	Бошковић Јована	2-2
7.	Ветеринарски техничар	Ђоковић Душан	2-1
8.	Аутомеханичар	Мариновић Хасан	3-5
9.	Фризер	Муковић Сеада	1-6
III	Литерарни конкурс Општинске организације Црвеног крста	Остојић Сузана	4-1
IV	Школски литерарни наградни конкурс поводом 23.априла, Дана књиге и ауторских права	Хот Милица	4-4
V	I НАГРАДА Литерарни конкурс СУБНОРА и Министарства просвјете на националном нивоу	Хот Милица	4-4
VI	Најбољи спортиста	Ђуричковић Даринка	4-4
VII	Најактивнији читалац у шк.2018/19.г.	Лутовац Огњен	4-2
VIII	Ваннаставне активности	Милица Поповић	4-4
IX	Ученици без изостанака		
		Ивановић Јован	1-2
		Међедовић Ајла	1-5
		Рамдедовић Нејла	1-5
		Владић Анђела	1-6
		Божовић Александра	2-6
		Величковић Сандра	2-6
		Ковачевић Нермина	2-6
		Никезић Ајдин	3-3
		Марстијеповић Давор	3-2

НОВОГОДИШЊА АТМОСФЕРА У КОЛЕКТИВУ

ЈУ Средња стручна школа - Бар

адреса: Риста Лекића 16, 85000 Бар

телефон: 030 302 785; 030 302 784; 030 311 701

e-mail: skola@polj-br.edu.me

web: srednjastrucna-bar.me

2019. godina